

ADEDE
SEARCH & RECOVERY

2017

ARCHEOLOGIE NOTA Damstraat te Weerde (Vlaams-Brabant)

ADEDE Archeologisch Rapport 202

JANSSENS D.

CLAEYS S.

ADEDE ARCHEOLOGISCH RAPPORT 202

Archeologienota Damstraat te Weerde (Vlaams-Brabant).

JANSSENS DAVID & CLAEYS SIMON

Colofon

Uitgever	ADEDE bvba
Jaar van uitgave	2017
Plaats van uitgave	Gent
Redactie	Simon Claeys & David Janssens
ISSN	2033-6810

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke andere wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van ADEDE bvba.

Inhoudsopgave

1	Administratieve fiche	- 4 -
2	Bureauonderzoek	- 9 -
2.1	Archeologische voorkennis	- 9 -
2.2	Aanleiding van het onderzoek.....	- 9 -
2.3	Doel van het onderzoek	- 9 -
2.4	Huidige situatie projectgebied	- 10 -
2.5	Beschrijving geplande werken.....	- 10 -
2.6	Randvoorwaarden	- 10 -
2.7	Werkwijze	- 10 -
3	Assessmentrapport.....	- 21 -
3.1	Landschappelijke situering van het onderzoeksgebied.....	- 21 -
3.2	Geo(morfo)logische en bodemkundige situering van het onderzoeksgebied	- 23 -
3.2.1	Tertiair geologisch	- 23 -
3.2.2	Quartaair geologisch	- 24 -
3.2.3	Boringen DOV	- 25 -
3.2.4	Bodem	- 26 -
3.2.4.1	Bodemtypekaart.....	- 26 -
3.2.4.2	Potentiële bodemerosie	- 27 -
3.2.4.3	Erosiegevoeligheid.....	- 28 -
3.2.4.4	Landgebruik	- 29 -
3.2.4.5	Gewestplan.....	- 30 -
3.3	Historische situering van het onderzoeksgebied	- 32 -
3.3.1	Algemene historische situering	- 32 -
3.3.2	Historisch kaartmateriaal	- 32 -
3.4	Archeologische situering van het projectgebied.....	- 37 -
4	Besluit	- 41 -
4.1	Besluit gespecialiseerd publiek	- 41 -
4.2	Besluit breed publiek.....	- 42 -
5	Bibliografie.....	- 43 -
6	Lijst van plannen.....	- 44 -
7	Lijst van figuren	- 46 -
8	Bijlage	- 47 -

1 Administratieve fiche

Projectcode	2017E117
Site	Damstraat Weerde
Projectsigle ADEDE	WEE-DAM
Ligging	Damstraat 92/94/96 BE 1982 Weerde (Zemst)
Bounding Box	Punt 1 (NO): X: 157073,798m Y: 185075,566m Punt 2 (ZW): X: 156969,023m Y: 184907,291m
Topografische kaart	Zie plannr. 1
Kadaster	Weerde Afd. 3, Sectie A, nrs. 230 ^E 2, 230B2, 230W & 230X Zie plannummer 3
Soort onderzoek	desktopstudie
Opdrachtgever	Dhr. en mevr. Lauwers Grimbergsesteenweg 125 BE 1980 Eppegem
Aard van de vervolgwerven	Nieuwbouw eengezinswoningen
Uitvoerder	ADEDE bvba
Erkenningsnummer ADEDE bvba	2015/00058
Erkend archeoloog	Bart De Smaele 2015/00070 Hadewijch Pieters 2017/00168
Tijdelijke bewaarplaats archief	ADEDE bvba
Bibliografische referentie	Claeys S., 2017, Archeologienota Damstraat te Weerde (Vlaams-Brabant), ADEDE Archeologisch Rapport 202, Gent.
Grootte projectgebied	Ca. 6240m ²
Periode uitvoering	Mei 2017
Themen thesaurus Onroerend Erfgoed	Archeologienota, bureauonderzoek
Verstoorte zones	Zie plannr. 4

ADEDE
SEARCH & RECOVERY

WEERDE - DAMSTRAAT

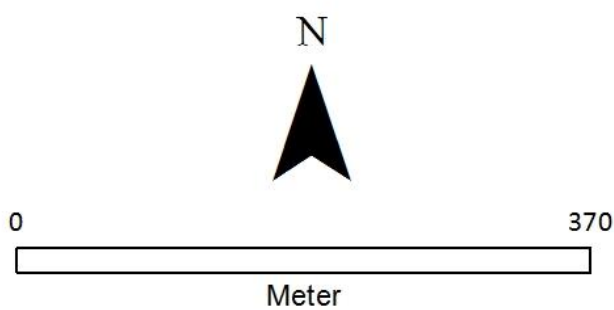
Plannr. 1
Topografische kaart

2017E117 17/05/2017

© AGIV

Legende

 Projectgebied

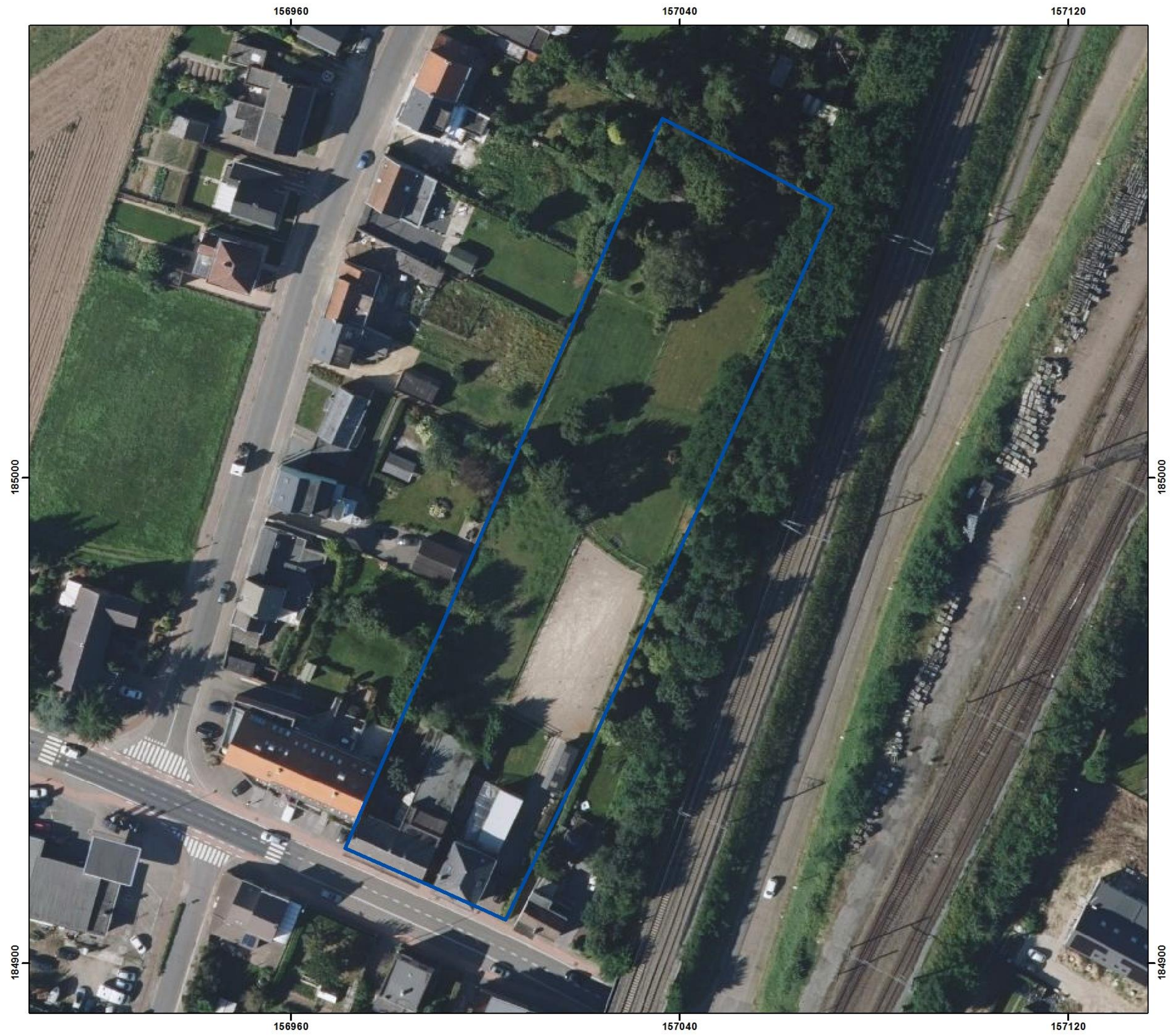
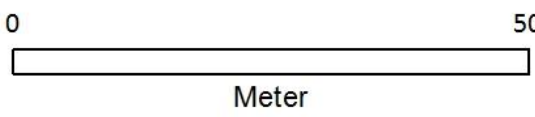

WEERDE - DAMSTRAAT

Plannr. 2
Orthofoto 2016

2017E117   17/05/2017

© AGIV

Legende
 Projectgebied

ADEDE
SEARCH & RECOVERY

WEERDE - DAMSTRAAT

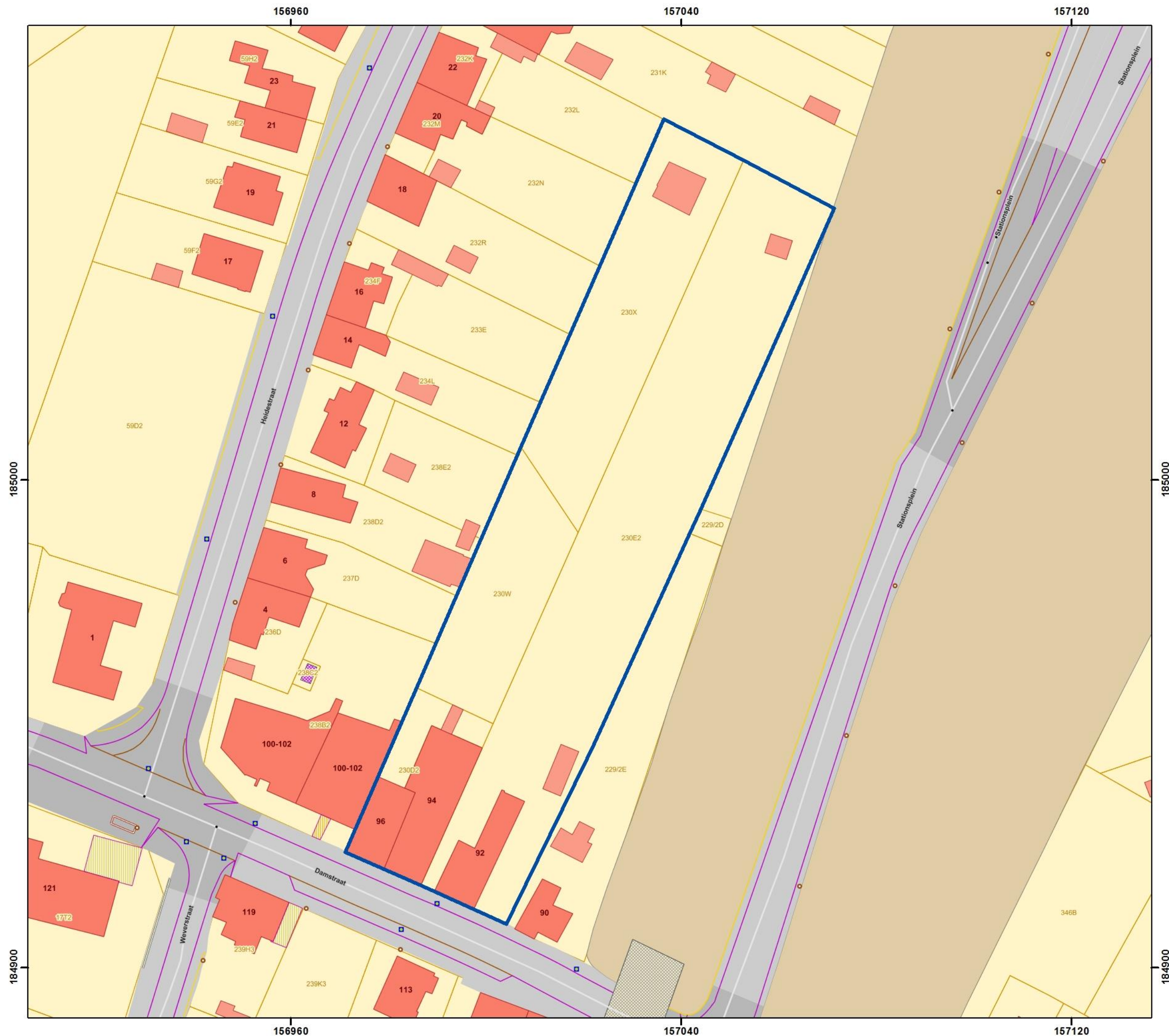
Plannr. 3
GRB (kadaster)

2017E117 17/05/2017

© AGIV

Legende

 Projectgebied

WEERDE - DAMSTRAAT

Plannr. 4
Gekende verstoorde zones

2017E117   17/05/2017

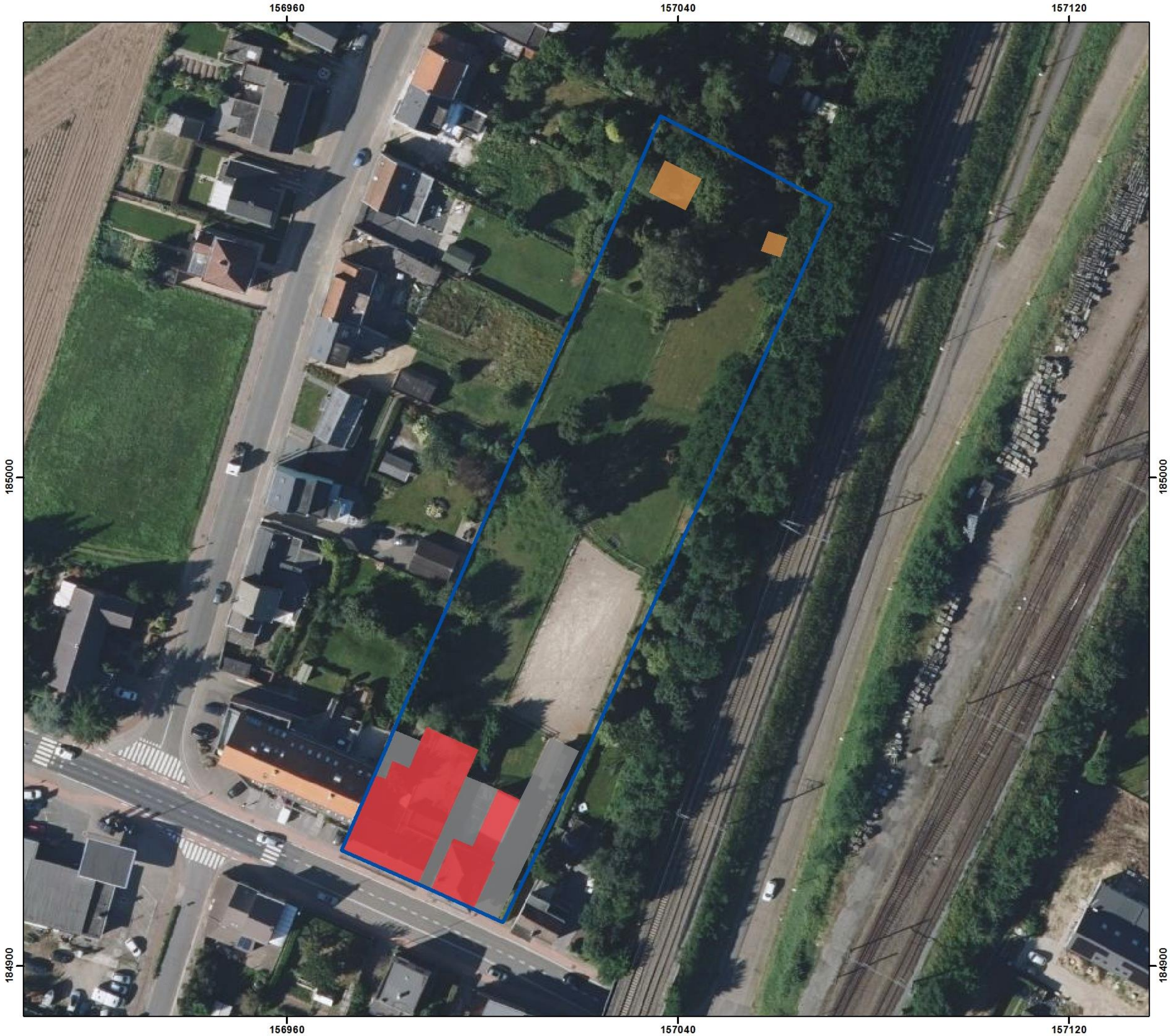
© AGIV

Legende

- Projectgebied
- Verharding
- Bebouwing
- Houten structuur

0   50
Meter

2 Bureauonderzoek

2.1 Archeologische voorkennis

2.2 Aanleiding van het onderzoek

De archeologienota werd opgemaakt naar aanleiding van een geplande stedenbouwkundige vergunningsaanvraag waarbij de totale oppervlakte van de ingreep in de bodem 1000m² of meer beslaat en de totale oppervlakte van de kadastrale percelen waarop de aanvraag betrekking heeft 3000m² of meer bedraagt. De initiatiefnemer is daarom verplicht een bekrachtigde archeologienota toe te voegen aan de vergunningsaanvraag.

2.3 Doel van het onderzoek

Deze archeologische nota heeft tot doel om door middel van de bestaande archeologische, geografische, geologische, en historische bronnen de mogelijkheid tot het aantreffen van archeologisch waardevolle sites binnen het projectgebied te onderzoeken. Aan de hand van de verzamelde informatie wordt vervolgens een programma van maatregelen opgesteld met het doel de archeologische kennis te bewaren voor de volgende generaties.

Volgende onderzoeksvragen worden in deze archeologienota behandeld:

- Welke aanwijzingen bevatten de bestaande bronnen over het archeologisch potentieel van het onderzoeksgebied?
- Zijn er archeologische sites met relevante cultuurhistorische waarde gekend op of in de omgeving van het onderzoeksgebied?
- Hoe evolueerde het historisch landgebruik van het onderzoeksgebied?
- Hoe evolueerde de historische bebouwing van het onderzoeksgebied?
- Wat is de potentiële impact van de geplande werken op het cultuurhistorisch en archeologisch erfgoed?

2.4 Huidige situatie projectgebied

Het onderzoeksgebied bestaat uit twee gebouwen omgeven door verharding ter hoogte van de Damstraat 92 en 94. Centraal loopt een buurtweg van zuidoostelijke naar noordwestelijke richting gekend als voetweg nummer 44. Achterliggend op het terrein bevindt er zich loofboombeplanting. Voor een inplantingsplan van de bestaande toestand wordt verwezen naar plannr. 5.

2.5 Beschrijving geplande werken

De geplande werken zijn verschillend van aard en zullen plaatsvinden over het gehele terrein. Er worden twee gebouwcomplexen/meergezinswoningen voorzien binnen de betrokken percelen waarvan er zich 1 aan de straatzijde van de Damstraat zal bevinden ter hoogte van de bestaande bebouwing en verharding. Het tweede complex bevindt zich centraal op het terrein en staat haaks op deze straat georiënteerd. Tussen deze twee gebouwcomplexen zal een inrit voorzien worden die leidt naar een ondergrondse parking waarbij tot 3 meter diep zal afgegraven worden ter hoogte van de gebouwen. Achteraan worden eveneens 9 woningen opgericht die hun toegang zullen krijgen via een rijweg vanuit het oosten. Deze woningen worden niet onderkelderde en zullen gefundeerd worden door middel van een zoelfundering met een breedte van 60 cm en een diepte van 90cm¹. Aan de overzijde van deze gebouwen worden 16 parkeerplaatsen voorzien. Voor een inplantingsplan van de ontworpen toestand wordt verwezen naar plannr. 6.

2.6 Randvoorwaarden

De opdrachtgever is nog geen eigenaar van de grond, de huidige eigenaar geeft nog geen toestemming tot uitvoering van eventueel onderzoek waardoor dit dient te gebeuren via uitgesteld traject.

2.7 Werkwijze

Dit bureauonderzoek heeft tot doel de aanwezigheid en de bewaringstoestand van de archeologische resten binnen het projectgebied in te schatten, alsook de impact van de geplande werken op het aanwezige archeologische erfgoed. Op basis van de verworven kennis kunnen concrete aanbevelingen geformuleerd worden voor een eventuele verder prospectie-/opgravingsstrategie. De archeologische verwachting van het projectgebied wordt gebaseerd op gekende geologische, landschappelijke, archeologische, historische en geografische bronnen. Hiervoor wordt beroep gedaan op gekende

---

¹ Info meegedeeld door opdrachtgever

literatuur, de Centraal Archeologische Inventaris, het Geoportaal van Onroerend Erfgoed en de Databank Ondergrond Vlaanderen. Dit alles wordt vervolgens samengelegd met topografische kaarten, recente luchtfoto's, kadasterkaarten en plannen van de gekende/geplande toestand.

Overzicht geconsulteerde kaarten:

- Onderzoeksgebied:
  - Inplantingsplan huidige toestand
  - Inplantingsplan geplande toestand
  - Doorsnede bestaande toestand
  - Doorsnede nieuwe toestand
- Geografische/geo (morfo)logische en bodemkundige situering:
  - Topografische kaart
  - Orthofoto
  - Kadasterkaart
  - Digitaal Hoogtemodel Vlaanderen II
  - Tertiair geologische kaart
  - Quartair geologische kaart
  - Bodemtypekaart
  - Potentiële bodemerosiekaart
  - Erosiegevoeligheidskaart
  - Bodemgebruiksbestand
  - Gewestplan
- Historische situering:
  - Cartes des Pays-Bas van Fricx, 1744
  - Kaart van Ferraris, 1777
  - Atlas der Buurtwegen, 1840
  - Kaart van Vandermaelen, 1846-1854
  - Kaart van Popp, 1842-1879
  - Luchtfoto's
- Archeologische situering:
  - Geoportaal Centraal Archeologische Inventaris
  - Inventaris Onroerend Erfgoed

WEERDE - DAMSTRAAT

Plannr. 5
Inplantingsplan bestaande toestand

2017E117   17/05/2017

© AGIV, opdrachtgever

Legende

 Projectgebied

WEERDE - DAMSTRAAT

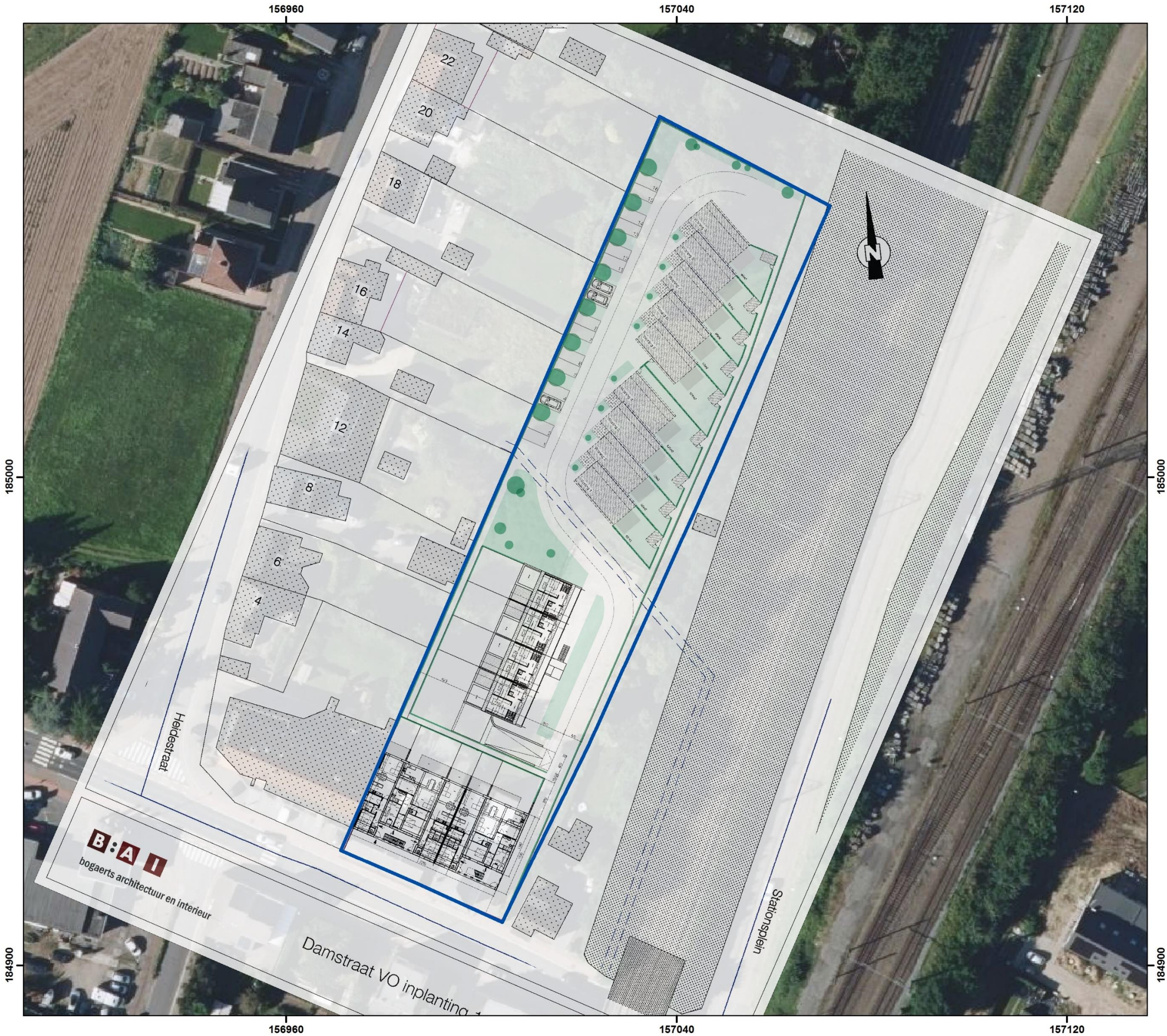
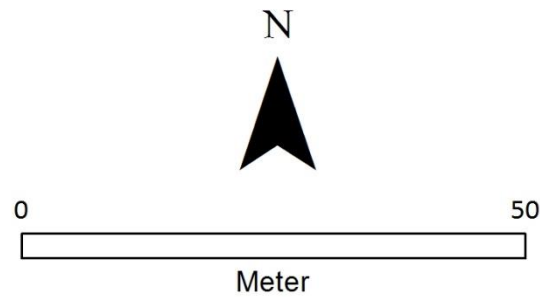
Plannr. 6
Inplantingsplan geplande toestand

2017E117   17/05/2017

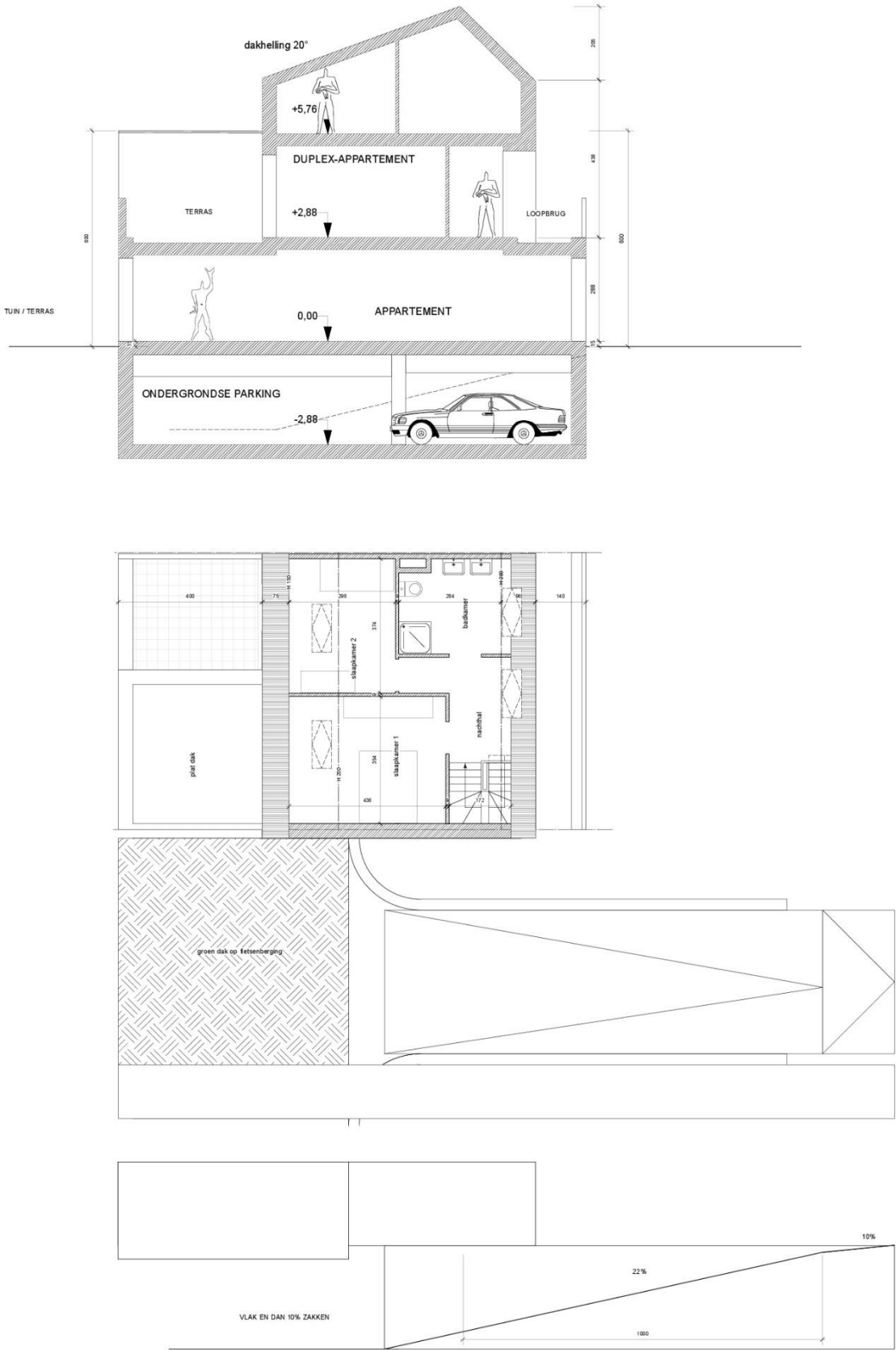
© AGIV, opdrachtgever

Legende

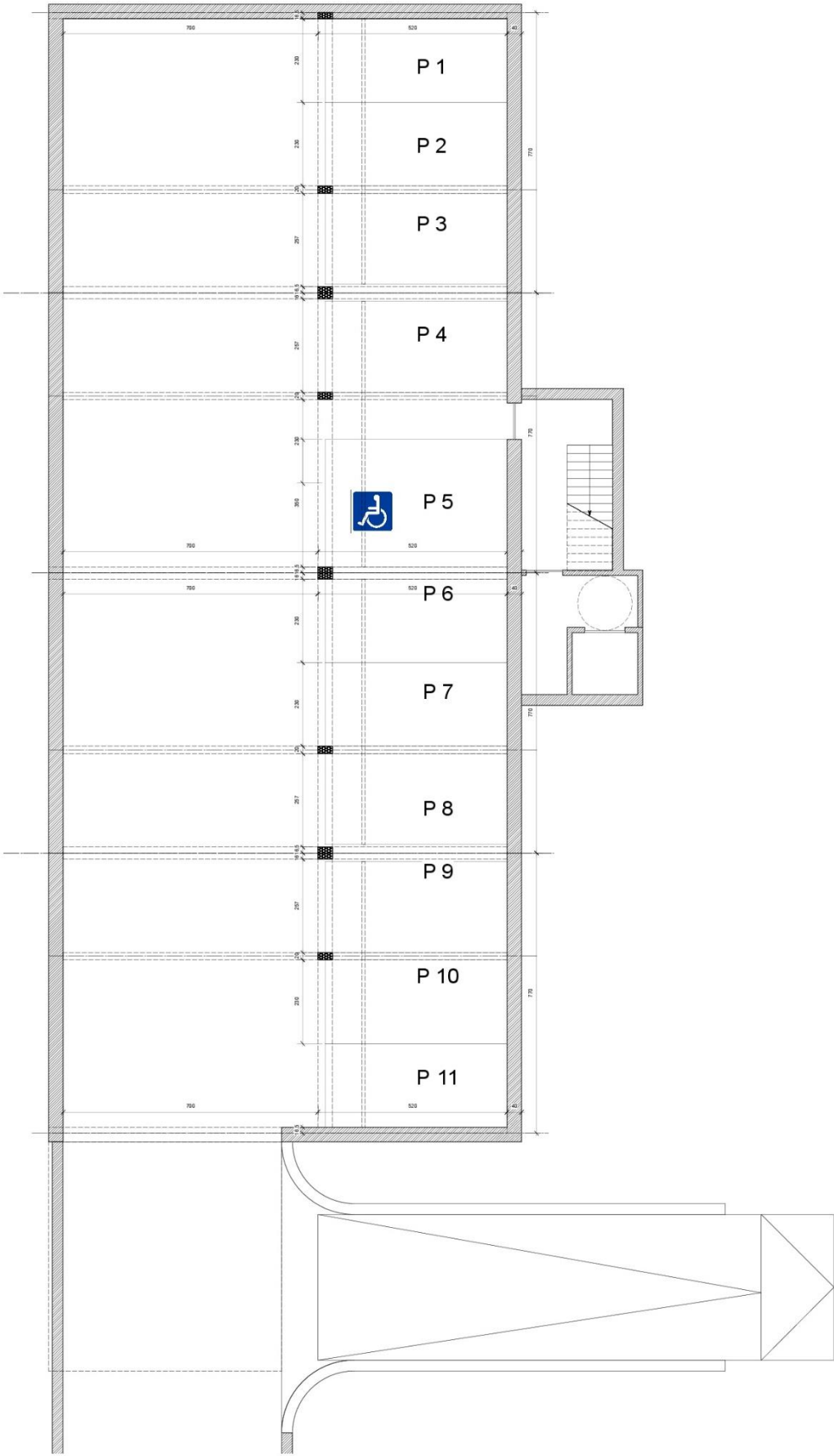
 Projectgebied

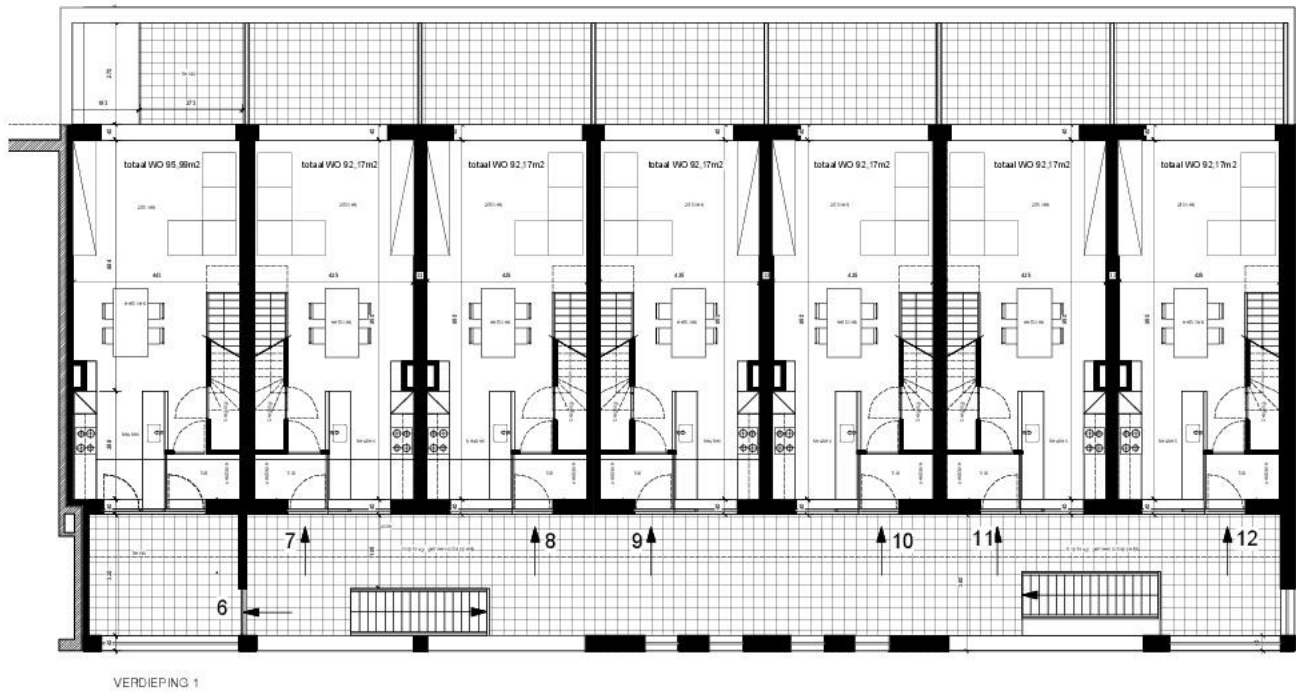
Damstraat 94-96 - 1982 Weerde	
OPDRACHTGEVER	Marna Lauwers
ARCHITECT	Bogaerts Architectuur en Interieur bvba
RAADGEVEND INGENIEUR	
datum 18/01/2017	schaal 1:1 500
Schetsontwerp 02/3	blad 01

Damstraat 94-96 - 1982 Weerde	
OPDRACHTGEVER	Marna Lauwers
ARCHITECT	Bogaerts Architectuur en Interieur bvba
RAADGEVEND INGENIEUR	
datum 18/01/2017	schaal 1:1 200
Schetsontwerp 02/3	blad 02

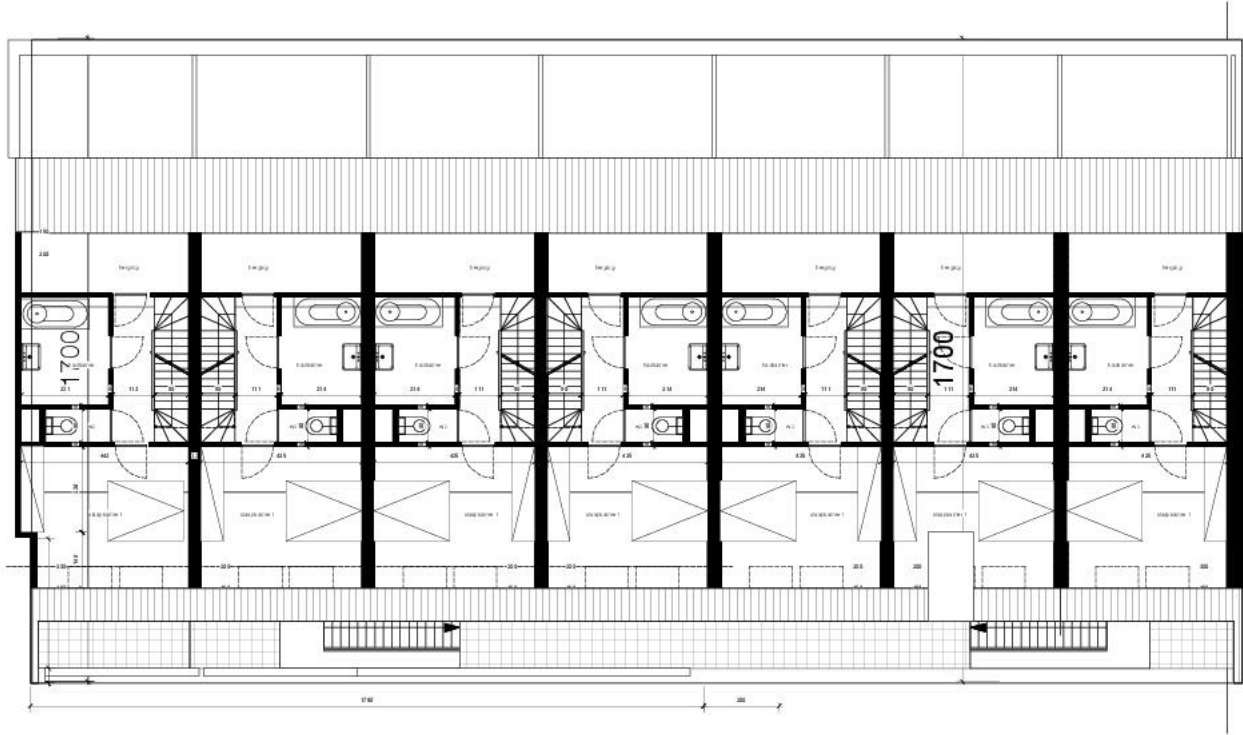

VOORBOUW 12 APPARTEMENTEN

Voorbouw 12 wooneenheden:
Gelijkvloers:
appartement 1: type 1/2 met tuin wo 70,14 m2
appartement 2: type 2/3 met tuin wo 111,18 m2
appartement 3: type 1/2 met tuin wo 68,8 m2
appartement 4: type 1/2 met tuin wo 68,8 m2
appartement 5: type 2/3 met tuin wo 111,18 m2
Verdieping 1 en 2 en dakverdieping:
duplex-appartement 6: type 2/3 met terras wo 95,99 m2
duplex-appartement 7: type 2/3 met terras wo 92,17 m2
duplex-appartement 8: type 2/3 met terras wo 92,17 m2
duplex-appartement 9: type 2/3 met terras wo 92,17 m2
duplex-appartement 10: type 2/3 met terras wo 92,17 m2
duplex-appartement 11: type 2/3 met terras wo 92,17 m2
duplex-appartement 12: type 2/3 met terras wo 92,17 m2

Damstraat 94-96 - 1982 Weerde	
OPDRACHTGEVER	Marna Lauwers
ARCHITECT	Bogaerts Architectuur en Interieur bvba
RAADGEVEND INGENIEUR	
datum 18/01/2017	schaal 1:1 200
Schetsontwerp 02/3	blad 03

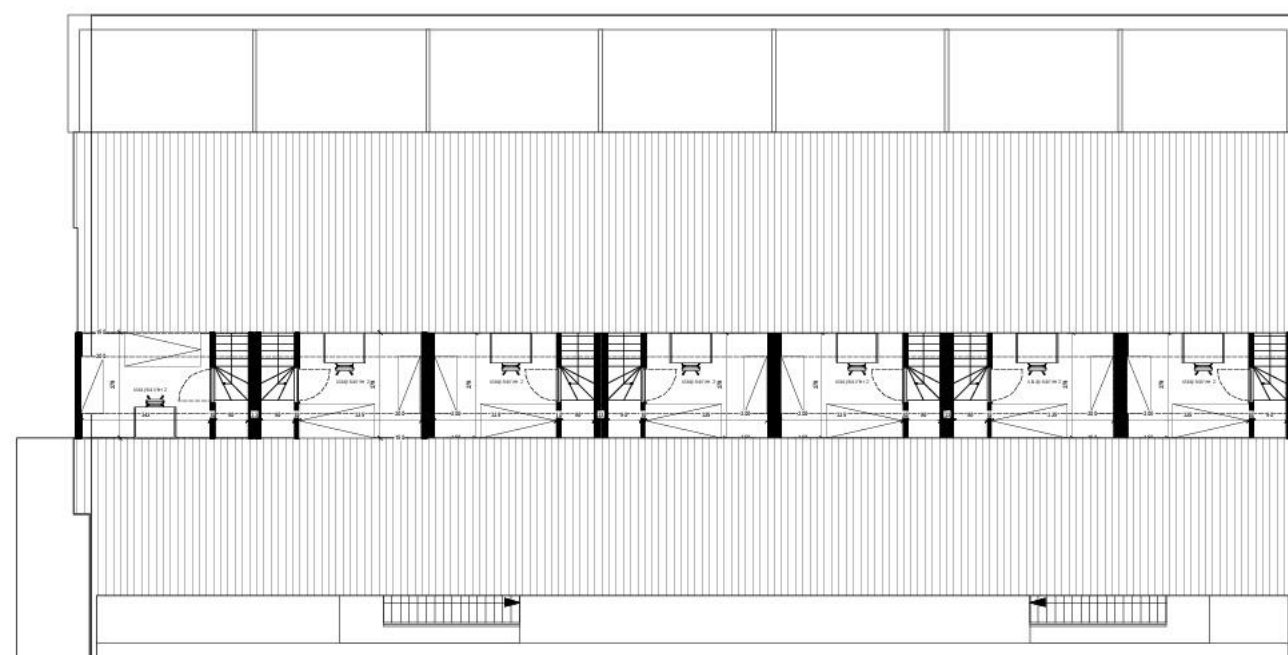

VERDIEPING 2

VERDIEPING 1

Damstraat 94-96 - 1982 Weerde	
OPDRACHTGEVER	Marna Lauwers
ARCHITECT	Bogaerts Architectuur en Interieur bvba
RAADGEVEND INGENIEUR	
datum 18/01/2017	schaal 1:1 200
Schetsontwerp 02/3	blad 04

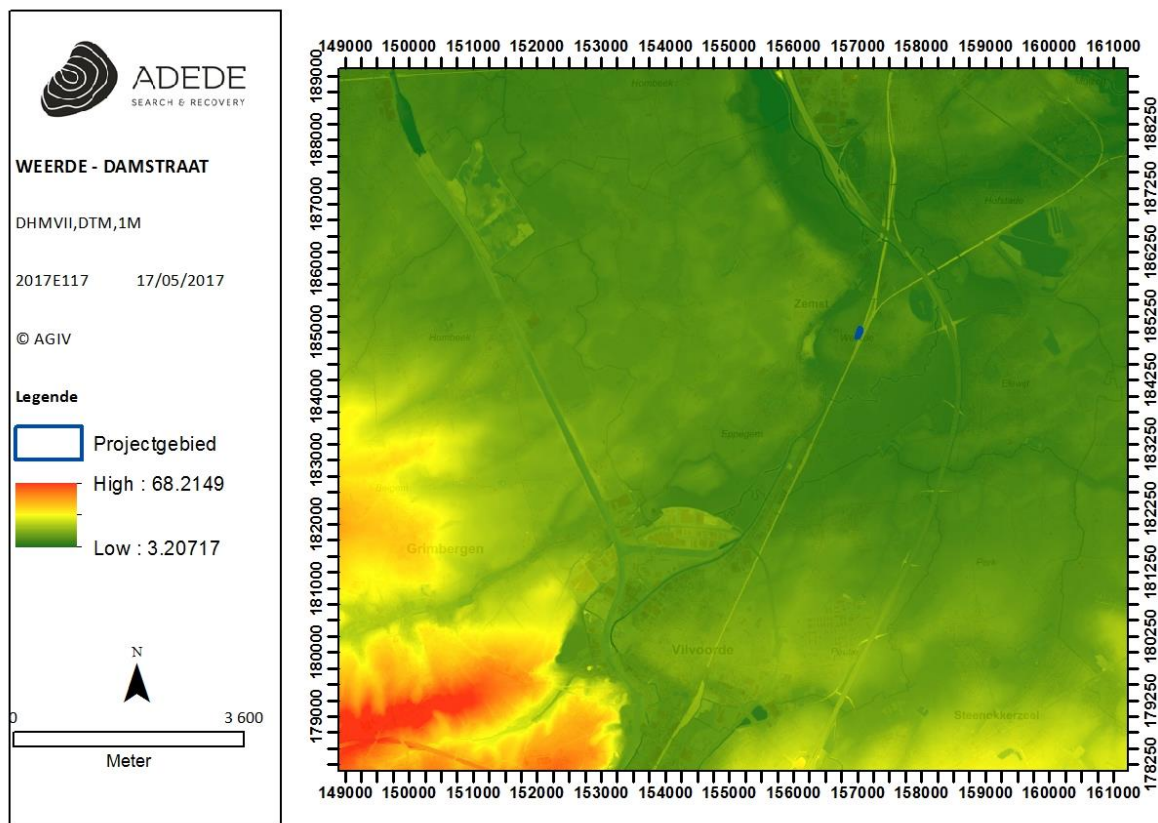
VERDIEPING 2

Damstraat 94-96 - 1982 Weerde	
OPDRACHTGEVER	Marna Lauwers
ARCHITECT	Bogaerts Architectuur en Interieur bvba
RAADGEVEND INGENIEUR	
datum 18/01/2017	schaal 1:1 200
Schetsontwerp 02/3	blad 05

3 Assessmentrapport

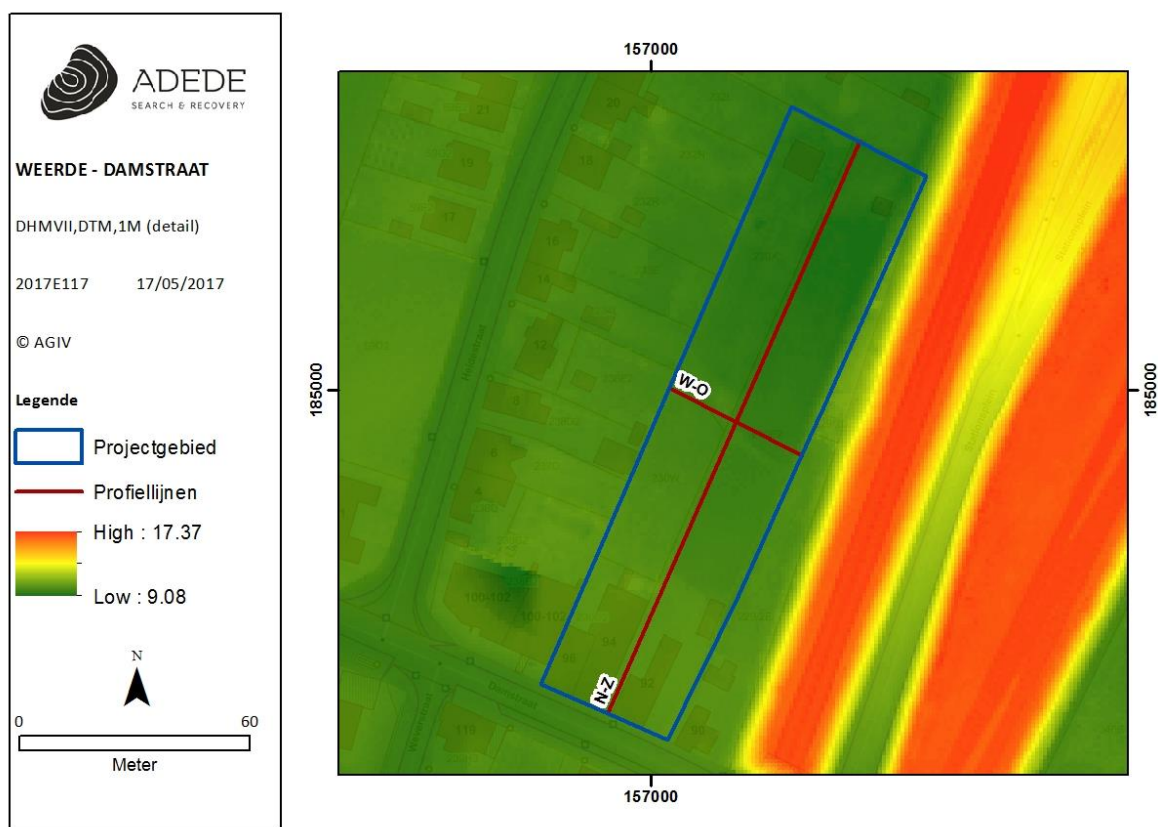
3.1 Landschappelijke situering van het onderzoeksgebied

Het onderzoeksgebied is gelegen ter hoogte van de Damstraat in de onmiddellijke nabijheid van de stationsomgeving en behoort landschappelijk tot het type van de Brabantse glooiingen, met ten noorden de overgang naar het vlakkere laaglandtype en ten zuidwesten naar het meer geaccidenteerde type van de Vlaamse Ardennen. In het zuiden ligt het unieke Zoniënwoud, dat sinds de 19e eeuw op grote schaal werd gerooid. Het is gelegen in het land van Merchtem, in de Zennevallei op een lokale hoogte en langs alle zijden natuurlijk begrensd door de Zenne en wordt gekenmerkt door zandleem – en leembodems. Het onderzoeksgebied bevindt zich op een gemiddelde hoogte van ca. 10m TAW en kent een lichte helling naar het zuiden toe (ca. 0.65%).

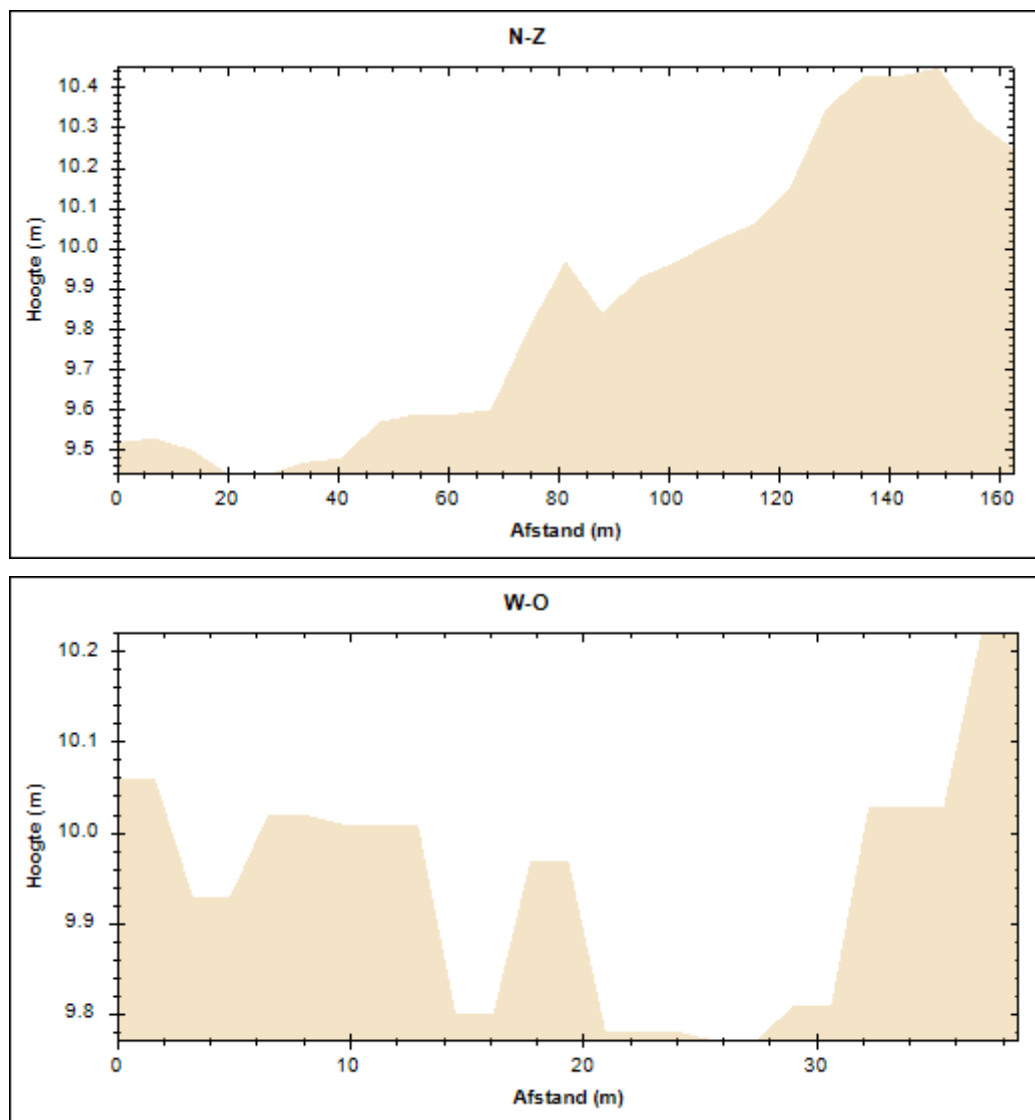

Figuur 1. Situering van het projectgebied op het DHMVII, digitaal terreinmodel 1m.

Figuur 2. Situering van het projectgebied op het DHM VII, digitaal terreinmodel 1m (detail).

Figuur 3. Hoogteprofielen van het projectgebied.

3.2 Geo(morfo)logische en bodemkundige situering van het onderzoeksgebied

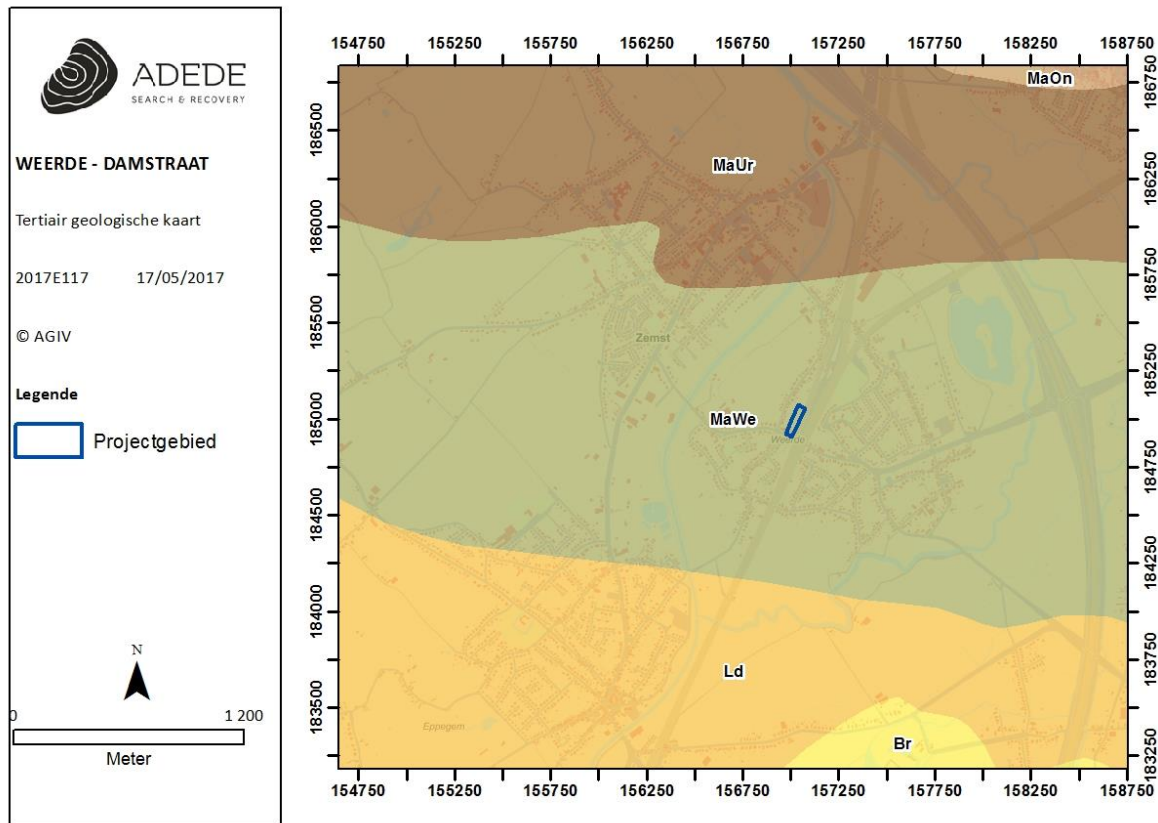
3.2.1 Tertiair geologisch

De Tertiair geologische kaart (1:50.000) geeft de lithologie van de afzettingen onder de Quartaire afzettingen weer. Ter hoogte van het volledige onderzoeksgebied is het **Lid van Wemmel**² (MaWe) terug te vinden. Dit lid vormt een grijze tot groengrijze, klei- en glauconiethoudende, fijne zandlaag waarvan de basisgordel het fossiel *Nummulites wemmelensis* bevat. Het lid van Wemmel maakt deel uit van de Formatie van Maldegem die bestaat uit afwisselende lagen marien zand en klei uit het Laat-

² Bogemans F., 2007, Toelichting bij de quartairgeologische kaart, kaartblad 23, Mechelen, Vrije Universiteit Brussel, Brussel.

Eoceen. De formatie wordt verder opgedeeld in 7 leden (van oud naar jong): het Lid van Wemmel, Asse, Ursel, Onderdale, Zomergem, Buisputten en Onderdijk.

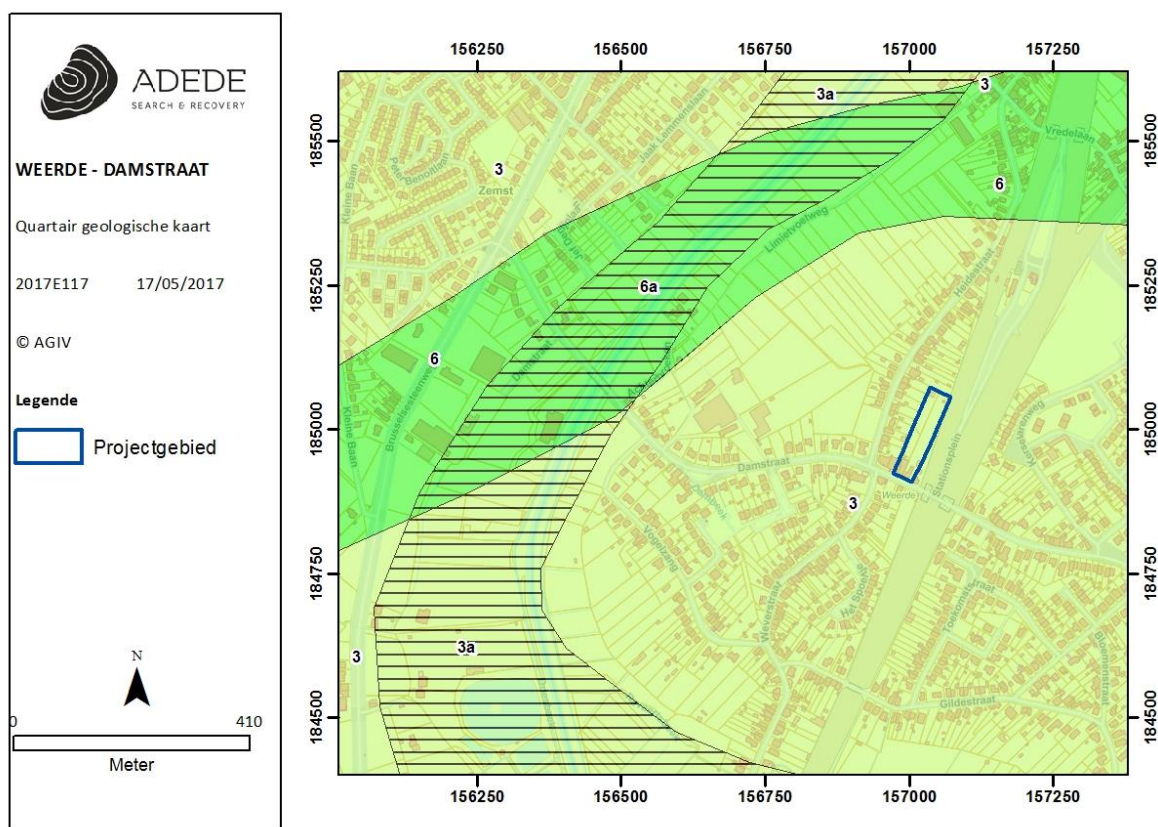

Figuur 4. Situering van het projectgebied op de tertiair geologische kaart.

3.2.2 Quartair geologisch

Het volledige onderzoeksgebied is gesitueerd in eenzelfde quartaire afzetting, met name **profieltype 3**. Bij dit profieltype³ zijn geen Holocene en/of Tardiglaciale afzettingen aanwezig bovenop de Pleistocene sequentie. De opbouw van dit profieltype is als volgt: **FLPw**: Dit zijn fluviatiele afzettingen van het Weichseliaan (Laat-Pleistoceen) bedekt door **ELPw en/of HQ**: Dit zijn eolische afzettingen (zand tot silt) van het Weichseliaan (Laat-Pleistoceen) of mogelijk Vroeg-Holoceen. In het zuidelijke gedeelte van Vlaanderen bestaan deze afzettingen voornamelijk uit silt (loess) en in de meer noordelijke en centrale delen van Vlaanderen, waar het onderzoeksgebied zich bevindt, zijn deze opgebouwd uit zand tot zandleem. Anderzijds kunnen er eveneens hellingsafzettingen van het quartair aanwezig zijn. Deze laatste karteereenheid kan mogelijk lokaal afwezig zijn.

³ Bogemans F., 2005, *Legende overzichtskaart quartairgeologie Vlaanderen*, Vrije Universiteit Brussel, Brussel.

Figuur 5. Situering van het projectgebied op de quartair geologische kaart.

3.2.3 Boringen DOV⁴

Ter hoogte van het onderzoeksgebied zelf werden in het verleden nog geen boringen uitgevoerd. Wanneer gekeken wordt naar mogelijke boringen ter hoogte van het onderzoeksgebied, kan men er 1 terugvinden:

- Kb23d73e-B114 (ca. 50 m ten westen):
 XY(Lambert72) 157090.4   184949.0
 ○ 0,00 – 4,00 m: Quartaire

De beschreven boring dateert van 1882 waardoor de mogelijkheid bestaat dat deze niet meer representatief is voor de huidige toestand. Voor de volledigheid wordt ze hier wel opgenomen.

⁴ <https://dov.vlaanderen.be/dovweb/html/index.html>

3.2.4 Bodem

In dit hoofdstuk worden achtereenvolgens de bodemtypekaart, potentiële bodemerosiekaart, erosiegevoeligheidskaart en het bodemgebruiksbestand besproken.

3.2.4.1 Bodemtypekaart⁵

Op de bodemtypekaart wordt ter hoogte van het onderzoeksgebied 'OB' als bodemtype teruggevonden. Dit duidt op een bebouwde zone waarbij het bodemprofiel gewijzigd of vernietigd is door ingrepen van de mens. Deze bodems weerspiegelen niet het originele bodemprofiel. Deze zone spreidt zich buiten het onderzoeksgebied verder uit naar het noordoosten en het zuidwesten. Ter hoogte van het onderzoeksgebied vindt men de volgende bodemtypes terug:

- **Pdcz:** Dit zijn matig natte zandleembodems met een sterk gevlekte, verbrokkelde textuur B horizont. De bouwlagen van deze gronden is zeer donker grijsbruin en humusrijk. Vanaf 30 cm diepte is het materiaal bruin tot bleekbruin, meestal komen in deze horizont roestverschijnselen voor vanaf 40-60 cm. De sterk verbrokkelde textuur B begint tussen 60 en 80 cm. In vele gevallen is de klei aanrijkingshorizont bijna verdwenen en worden ijzerconcreties aangetroffen. Soms komt een zand- of leemsubstraat voor, in andere golvende gebieden waar Tertiair binnen boor bereik voorkomt is het een klei, of kleizandsubstraat. De waterhuishouding is gunstig in de zomer. Voor rationeel gebruik als akkerland is drainering noodzakelijk.
- **Sccz:** Dit zijn matig droge lemige zandbodems met sterk gevlekte, verbrokkelde textuur B horizont. Deze bodems met gedegradeerde textuur B horizont hebben een bouwvoor van 25-30 cm dikte, donker grijsbruin, die in sommige gevallen rust op een weinig duidelijke kleur B horizont. De Bt begint op 40-100 cm, uitzonderlijk dieper. Hij is bruin tot geelbruin in het bovenste gedeelte en vertoont zeer bleekbruine zandige strepen en vlekken. In het onderste gedeelte komen gleyverschijnselen voor vanaf 60-90 cm. De overgangshorizont is iets grijzer en rust op de gedegradeerde Bt met roodbruine ijzerconcreties en bruine kleihoudende brokken. De bodem is iets te droog in de zomer.
- **Sdcz:** Dit zijn matig natte lemige zandbodems met een sterk gevlekte, verbrokkelde textuur B horizont. Deze matig natte grijsbruine Podzolachtige bodems en Prepodzolen hebben een grijsbruin tot donker grijsbruine bouwvoor, onder akkerland ongeveer 25 cm dik, tenzij anders aangegeven. De Ap rust meestal op een bruinachtige overgangshorizont. De verbrokkelde textuur B begint meestal op 60-80 cm, hij is sterk aangetast. In het Prepodzol

---

⁵ Van Ranst E. & Sys C., 2000, Eenduidige legende voor de digitale bodemkaart van Vlaanderen (Schaal 1:20 000), Laboratorium voor Bodemkunde, Gent.

stadium houdt deze horizont ijzerconcreties in. Roestverschijnselen beginnen tussen 40 en 60 cm. De bodems zijn voldoende vochtig in de zomer, iets te nat in de winter vooral de substraatseries.

- **Lhc**: Matige zandleembodem met sterk gevlekte, verbrokkelde textuur B horizont. De waterhuishouding van de ondiepe substraatgronden is onrustig. Voor de andere ontwikkelingen leveren deze natte stuwwatergronden, na drainering goede landbouwgronden. Hoe dieper het substraat, hoe beter dat ze zijn.

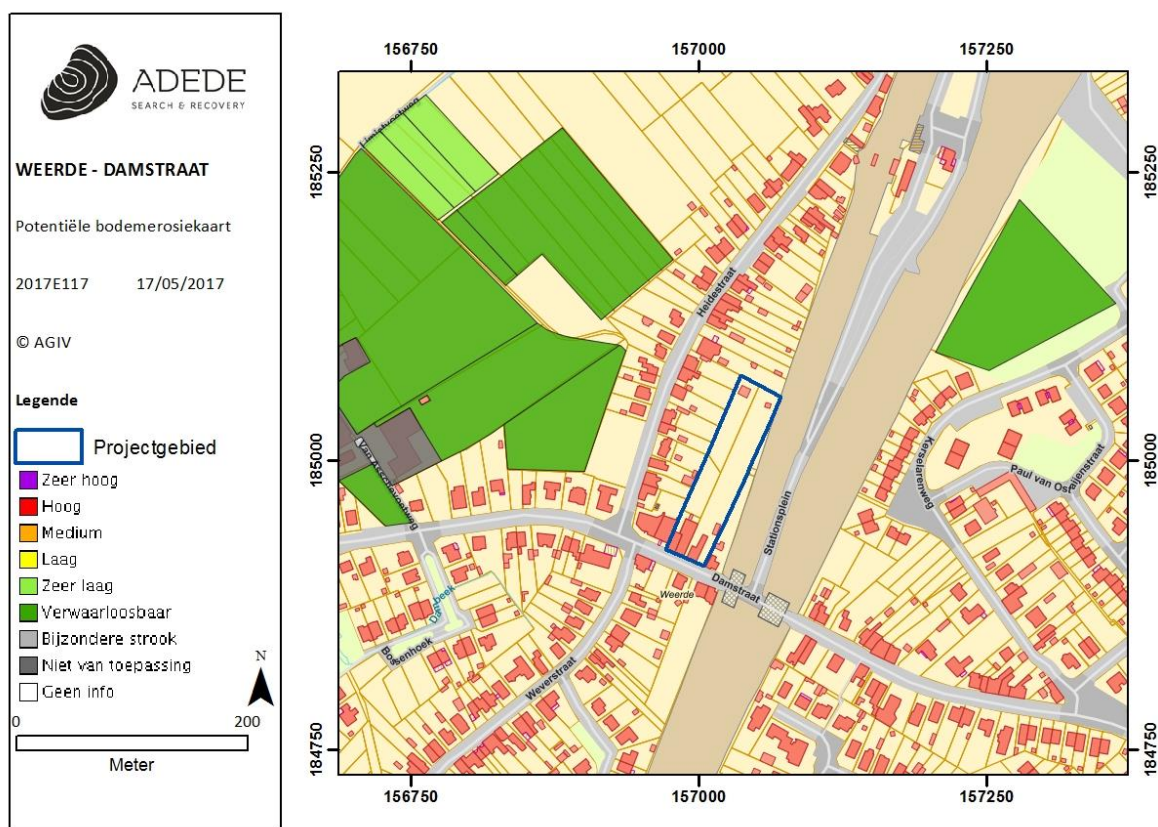

Figuur 6. Situering van het projectgebied op de bodemtypekaart.

3.2.4.2 Potentiële bodemerosie

De potentiële bodemerosie per perceel houdt rekening met onder meer het bodemtype, de hellingsgraad en de hellingslengte van het perceel. Het houdt echter geen rekening met het huidige landgebruik. Ter hoogte van het onderzoeksgebied is de totale potentiële erosie verwaarloosbaar.

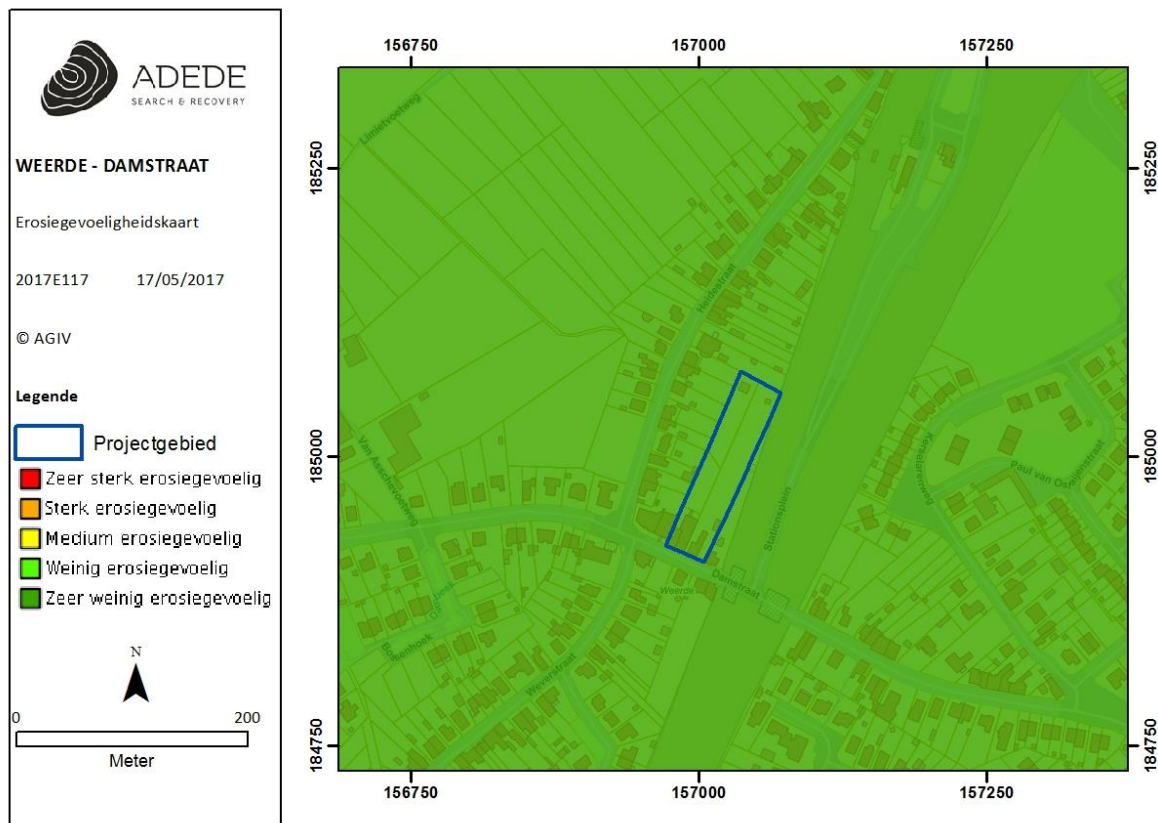

Figuur 7. Situering van het projectgebied op de potentiële bodemerosiekaart.

3.2.4.3 Erosiegevoeligheid

Het onderzoeksgebied is benoemt als zijnde van erosiegevoeligheid klasse 5, wat wil zeggen dat er zeer weinig erosiegevoeligheid is.

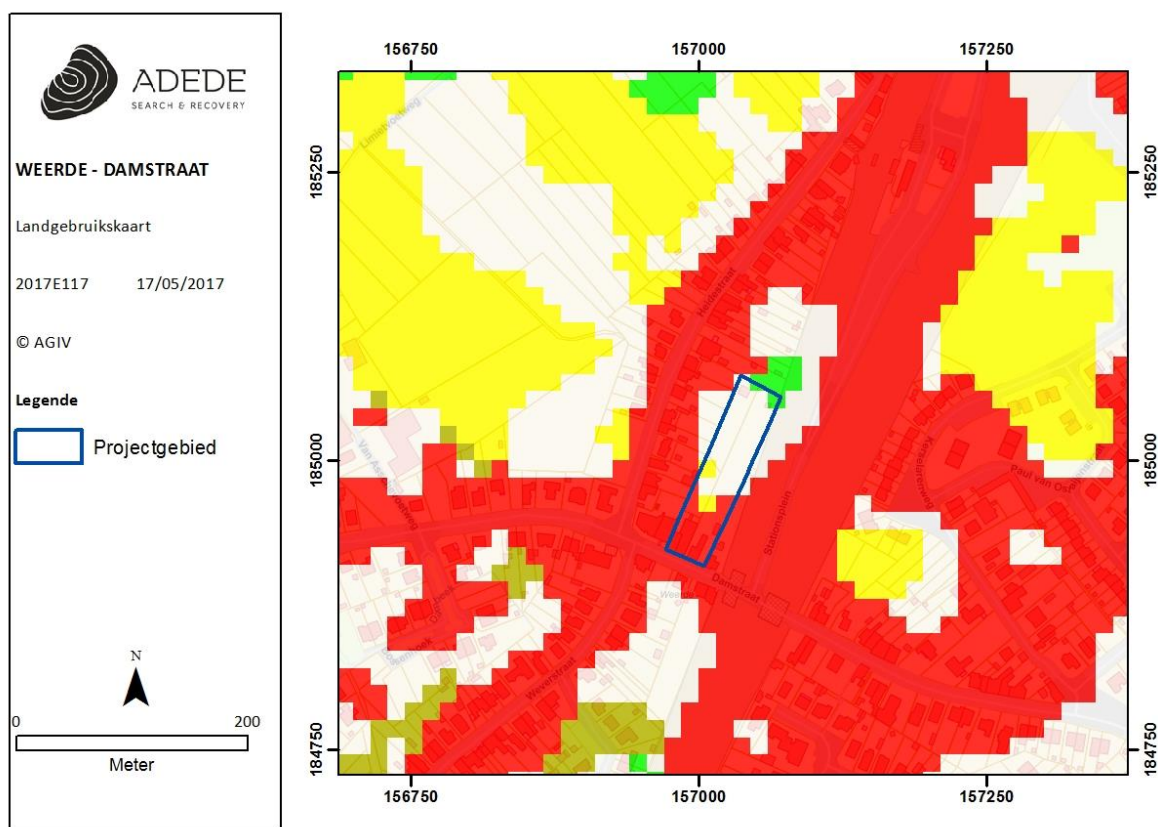
Figuur 8. Situering van het projectgebied op de erosiegevoeligheidskaart.

3.2.4.4 Landgebruik

Om het landgebruik ter hoogte van het onderzoeksgebied na te gaan werd gebruikt gemaakt van het bodemgebruiksbestand, opname 2001. Hierop valt te zien dat het onderzoeksgebied als volgt gekarteerd staat:

- **Andere bebouwing:** Bij dit landgebruik is het grootste deel van het gebied bedekt door structuren zoals gebouwen, wegen en artificiële oppervlakten met groene oppervlakten en stukken open bodem. Standaard is tussen 30 en 80% van deze bodem verhard.
- **Akkerbouw:** Hierbij wordt de bodem gebruikt in rotatiesystemen waarbij jaarlijks gewassen worden geoogst, inclusief braakland.

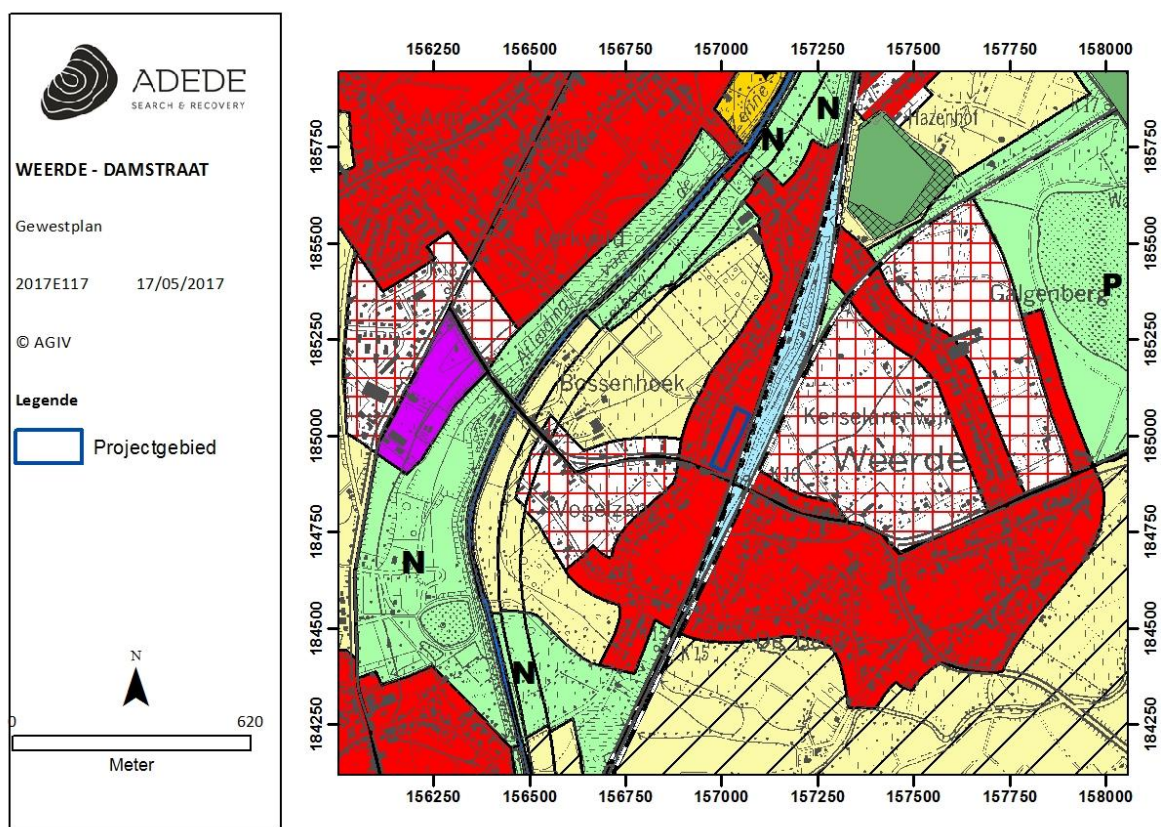

Figuur 9. Situering van het projectgebied op het bodemgebruiksbestand.

3.2.4.5 Gewestplan

Het onderzoeksgebied is ingedeeld als woongebied (0100) op het gewestplan.

Figuur 10. Situering van het projectgebied op het gewestplan.

3.3 Historische situering van het onderzoeksgebied

3.3.1 Algemene historische situering

Het grondgebied van de vroegere gemeente Weerde moet voor de komst van de Romeinen in onze streken vrijwel geheel door water overspoeld geweest zijn daar de Zenne in die tijd enkele kilometers breed was⁶. De oudste vermelding van Weerde komt omstreeks 1150 voor in de bullen van Paus Eugenius II. De typische indeling, bestaande uit 2/3 land, 1/3 beemden en bosgebied op de grens met Zemst, wijst op de oud-Frankische oorsprong van de eerste nederzetting (9e eeuw?). De naam Weerde verwijst mogelijks naar zijn Frankische roots, waarbij Wert een doorwaadbare plaats is (in dit geval in de Zenne).

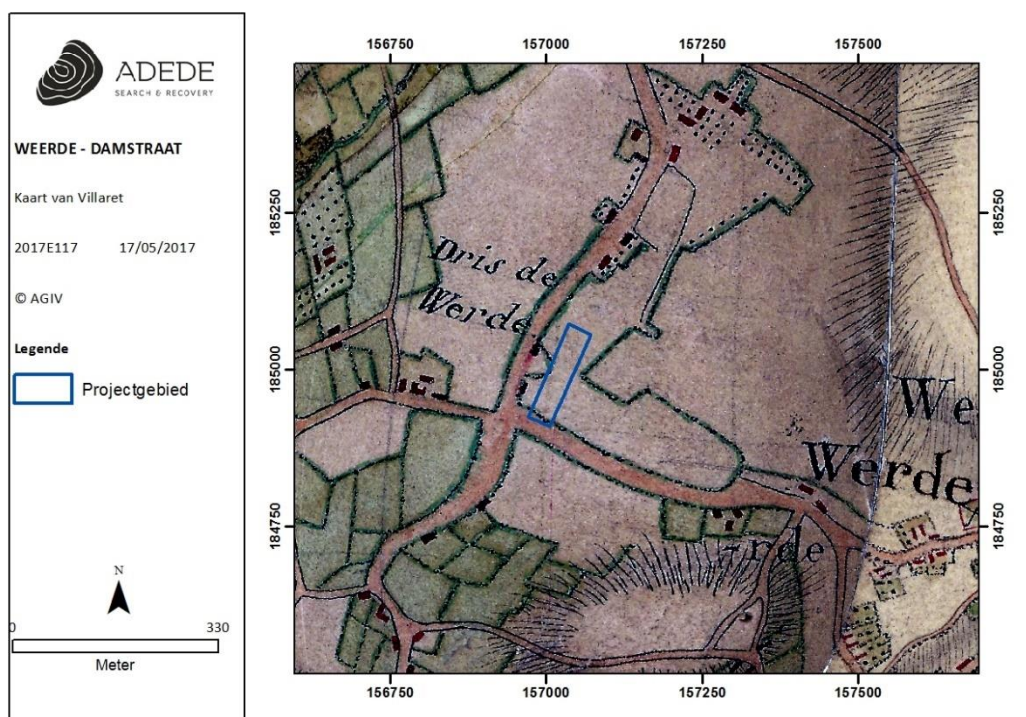
Ten laatste in de 13e eeuw werd op de Zenne een sluis gebouwd op de plaats waar de getijdenwerking van de Zenne ophield. Er kwamen ook een molen en tolhuis met schoftoren. Het geheel werd herhaalde malen verkocht, herbouwd en uitgebreid (er kwamen later ook een graan- en volmolen bij). In 1910 werd het malen definitief gestaakt omdat de dijken te zwak geworden waren en het leven nabij de vervuilde rivier ondraaglijk werd. In 1914 vernielden de Duitsers grotendeels het geheel.

3.3.2 Historisch kaartmateriaal

Het historisch kaartmateriaal geeft de situatie weer tot in de 18^e eeuw. Op de oudste kaart, de kaart van Villaret wordt het onderzoeksgebied weergegeven binnen een onontgonnen zone die nog niet opgedeeld is in percelen. Ten westen komt er reeds rurale bebouwing voor. Verschillende lokale hoogtes worden hierop afgebeeld waarbij het onderzoeksgebied ten westen daarvan gesitueerd wordt. Op de kaart van Ferraris echter wordt het wel weergegeven binnen een zone die bestemd is voor akkerland met een mogelijke boomgaard in het noorden. De eerder vermelde rurale bebouwing bestaat hier uit 3 gebouwen die behoren tot een kleine hoeve. Op de volgende kaart wordt het onderzoeksgebied opnieuw geschetst binnen een niet nader gedefinieerde zone met het grote verschil dat de nog steeds bestaande buurtweg 'Voetweg 44' hier reeds wordt afgebeeld. De spoorlijn is eveneens zichtbaar ten oosten. De topografische kaart van Vandermaelen schetst Weerde op een lokale hoogte in het landschap. Op deze kaart en de Popp kaart is bebouwing nog grotendeels afwezig in de omgeving en kan het gebied gekenmerkt worden door een lage densiteit. Pas op de luchtfoto van 1971 en de daaropvolgende luchtfoto uit 1979 – 1990 valt een verandering waar te nemen waarbij de omgeving intensiever bebouwd wordt evenals het onderzoeksgebied zelf.

---

⁶ <http://www.zemst.be/nl/40/content/1066/historisch.html>

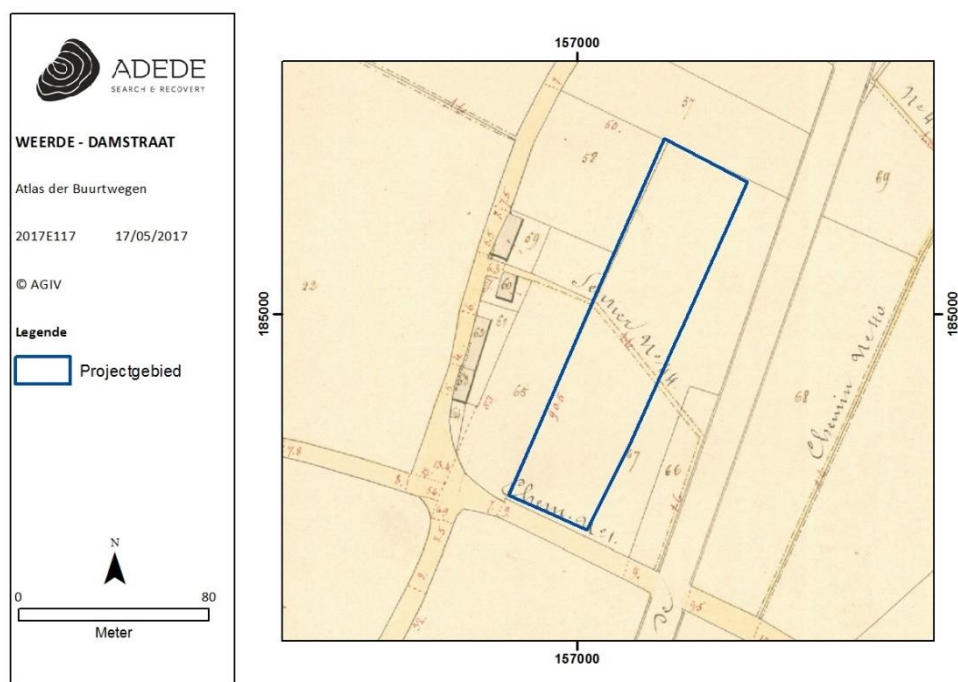

Figuur 11. Situering van het projectgebied op de kaart van Villaret

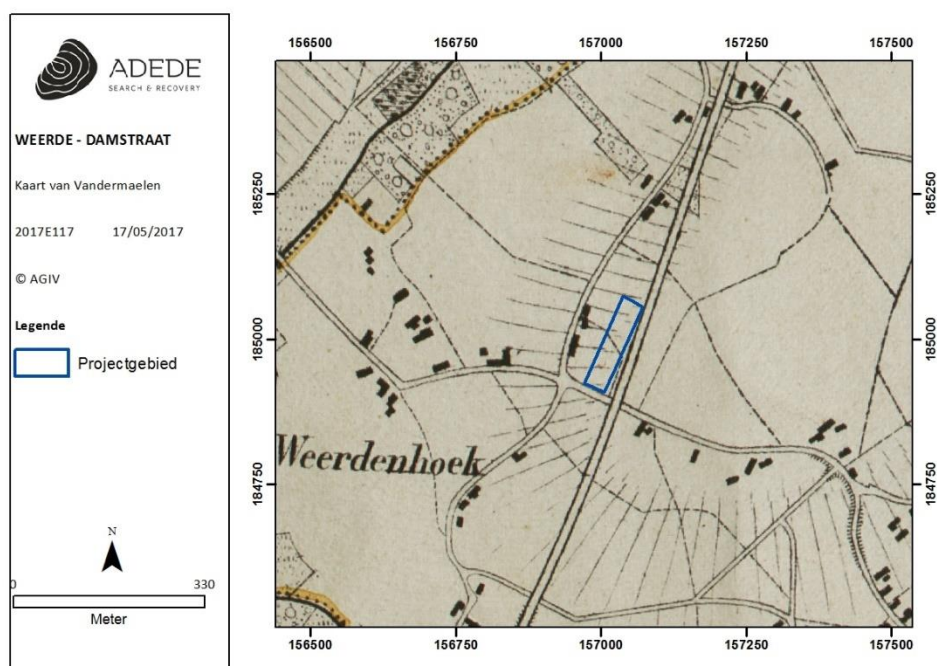

Figuur 12. Situering van het projectgebied op de kaart van Ferraris.

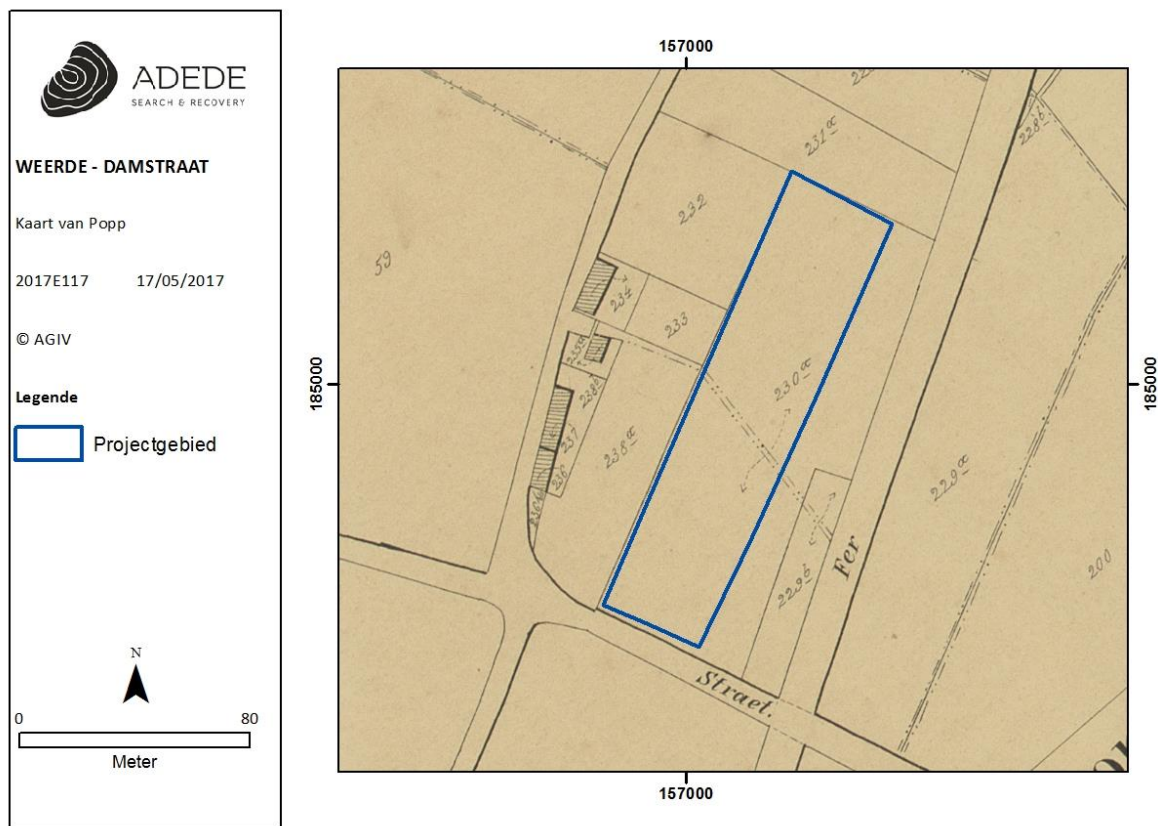

Figuur 13. Situering van het projectgebied op de Atlas der Buurtwegen.

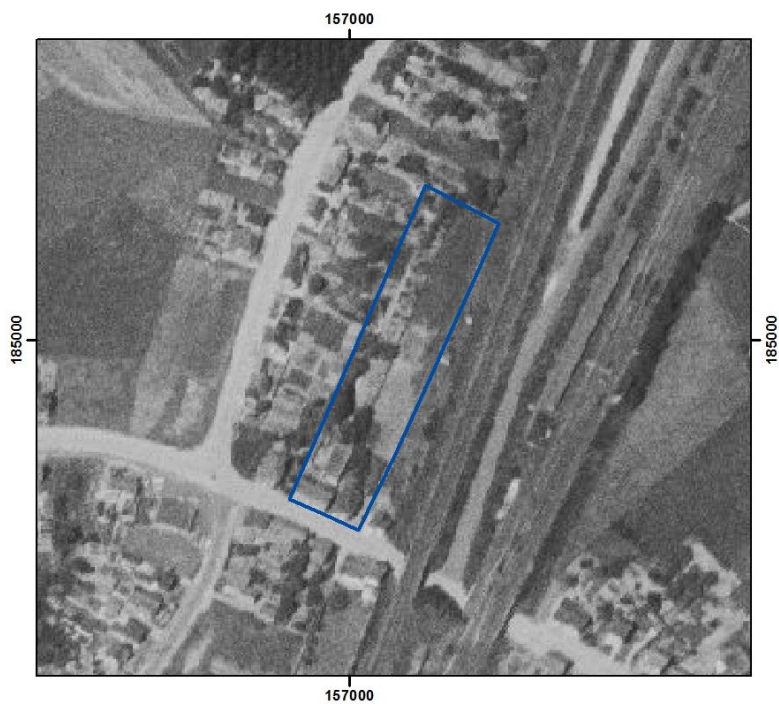

Figuur 14. Situering van het projectgebied op de kaart van Vandermaelen.

Figuur 15. Situering van het projectgebied op de kaart van Popp.

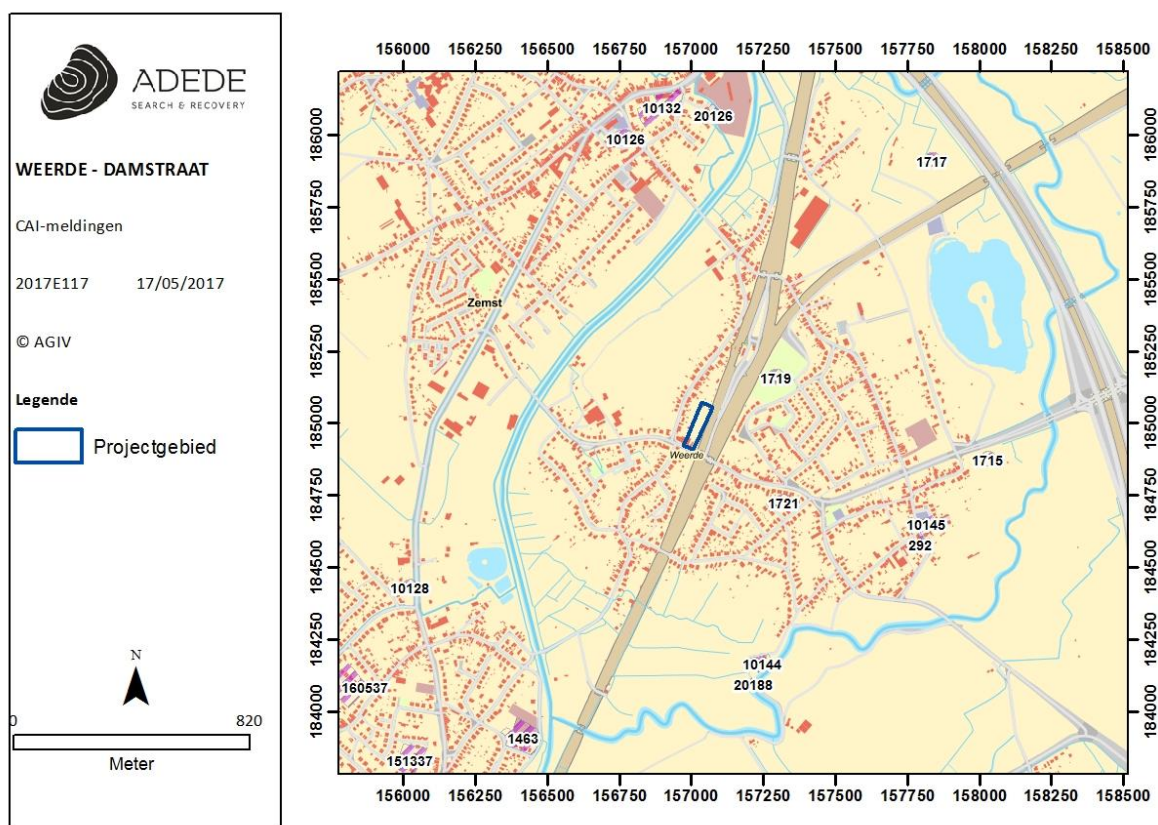

Figuur 16. Situering van het projectgebied op de kaart van Popp.

3.4 Archeologische situering van het projectgebied

Binnen de contouren van het onderzoeksgebied werd voorafgaand nog geen archeologisch onderzoek verricht. In de nabij en ruime omgeving ontbreekt het echter ook aan enige vorm van archeologisch onderzoek. Wel zijn er enkele waarden gekend op de Centrale Archeologische Inventaris die hieronder toegelicht worden.

Figuur 17. Situering van enkele CAI locaties in de omgeving van het projectgebied.

CAI Locatie 1719

Ter hoogte van de Kerselarenweg werd in 1990 een muntvondst gedaan die toebehoort tot de laat Romeinse periode⁷.

CAI Locatie 1721

⁷ <https://cai.onroerenderfgoed.be/locatie/1719>

Tussen de Damstraat en de Veldstraat werd eveneens een muntvondst gedaan die te dateren valt in de Laat-Romeinse periode⁸.

CAI Locatie 10145

Deze locatie betreft de volmiddeleeuwse Sint-Martinus kerk met omliggend kerkhof⁹

CAI Locatie 292

In de Dorpskom te Weerde werd bij de aanleg van een telefoonnetwerk en wegeniswerken de waterput aangesneden, maar niet verwoest. De sleuf werd terug dicht gemaakt en met klinkers overdekt. De waterput is vermoedelijk een restant uit de middeleeuwen¹⁰.

CAI Locatie 1715

Net zoals locatie 1719 en 1721 werd er ter hoogte van de Ketelstraat een Laat-Romeinse munt aangetroffen.

CAI Locatie 10144

Tijdens controle van werken eind 19^e eeuw werd hier een Romeins gebouwplattegrond aangetroffen. Dit gebouw bevond zich in een bocht van de Zenne, juist daar waar zich de Weerdebrug bevond. Langs deze plaats zou de Romeinse baan Elewijt-Asse gelopen hebben. wegens het rechte trekken van de Zenne is de site nu in de beemden gelegen, iets ten westen van de huidige Weerdebrug.

CAI Locatie 20188 (ID 41029 op inventaris onroerend Erfgoed)

Indicatie naar aanleiding van een overblijfsel van een middeleeuwse sluistoren uit de laatste jaren van de 13de of begin 14de eeuw, gebouwd op een sterke bocht van de Zenne¹¹.

---

⁸ <https://cai.onroenderfgoed.be/locatie/1721>

⁹ Verbesselt, 1969.

¹⁰ <https://cai.onroenderfgoed.be/locatie/292>

¹¹ <https://cai.onroenderfgoed.be/locatie/20188> & <https://inventaris.onroenderfgoed.be/erfgoedobjecten/41029>

Figuur 18. Sluistoren

CAI Locatie 1717

Deze locatie betreft eveneens een Laat-Romeinse muntvondst¹²

Toelichting Gallo – Romeinse periode.

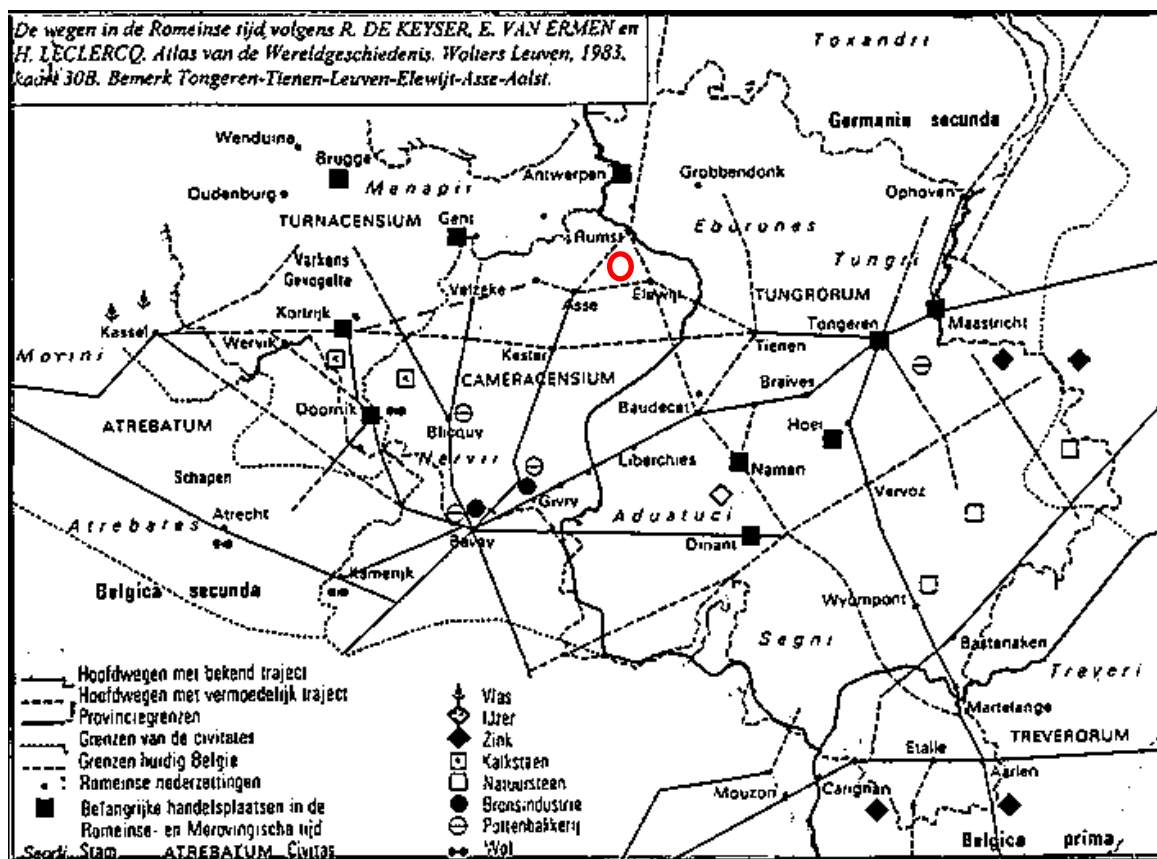
Verschillende meldingen op de CAI laten een occupatie van de omgeving van Weerde tijdens de Romeinse periode vermoeden. Het landschap rond Eppegem en voornamelijk Elewijt in de nabije omgeving hebben reeds uitvoerig getuigd over deze occupatie en exploitatie. De vicus van Elewijt werd verbonden via de Heirbaan van Asse, deze heirbaan, die doorheen Eppegem liep, bevond zich in de nabije omgeving van het onderzoeksgebied (ca. 1.5 km ten zuiden).

Deze vicus was een belangrijke Romeinse nederzetting op een kruispunt van de heirbaan Tongeren-Bonen en een secundaire heirbaan, een zogenaamd deverticulum. In het begin van de 1e eeuw werd er een tijdelijk Romeins legerkamp gebouwd, niet veel later begon er zich ook een dorp te vormen.

---

¹² <https://cai.onroerenderfgoed.be/locatie/1717>

Figuur 19. Situering van onderzoeksgebied in verhouding tot de ligging van de Heirbaan¹³.

Eerste wereldoorlog

Hoewel Weerde te verduren gehad heeft tijdens de eerste wereldoorlog, zo werd op 11 september 1914 de spoorlijn bezet om de bevoorrading van de vijand te kniiken maar de zwaarste gevechten werden geleverd bij het binnenkomen van Elewijt en aan de zuidelijke rand van de bossen van Schiplaken, het Steentjesbos en te Haacht, ter hoogte van de brug van Weerde¹⁴

¹³ DE KEYSER et al, 1983

¹⁴ Stichelbaut, B., 2006

4 Besluit

4.1 Besluit gespecialiseerd publiek

Archeologische waardering

Archeologisch gezien is er tot op heden heel weinig gekend over Weerde, deelgemeente van Zemst. Aan de hand van historische bronnen valt het ontstaan te situeren in de middeleeuwen, maar Weerde heeft vermoedelijk oudere roots. Hiervan getuigt de naam Weerde, die op zich zijn Frankische oorsprong verradt. De omgeving van het onderzoeksgebied en van Weerde in het algemeen lag in de nabijheid van de vicus van Elewijt en de heirbaan die van hieruit naar het westen liep richting Asse. Verschillende losse muntvondsten uit de Laat-Romeinse periode kunnen mogelijks een indicatie zijn naar occupatie en exploitatie van het onderzoeksgebied en diens omgeving. Naar oudere periodes zijn er geen directe indicaties naar de aanwezigheid van sporen gezien de toenmalige breedte van de Zenne.

Historische kaarten, beschikbaar vanaf de 18^e eeuw, schetsen het onderzoeksgebied binnen een rurale context waarbij het aan bebouwing ontbreekt. Hierdoor kunnen mogelijks oudere sporen, waaronder Romeinse grondsporen zich tot op heden in quasi intacte toestand bevinden. Het bureauonderzoek is er niet in geslaagd de aan- of afwezigheid van eventuele archeologische restanten aan te tonen waardoor deze onderzoeksvragen onbeantwoord blijven.

Potentieel tot kennisvermeerdering & afweging verder onderzoek

Wanneer de archeologische verwachting geplaatst wordt tegenover de geplande ingrepen, dient besloten te worden dat door de aard en het intensieve karakter van deze ingrepen het potentiële bodemarchief integraal zal verstoord worden. Er bestaat echter een reële verwachting tot het aantreffen van sporen uit de Romeinse periode. De oppervlakte en de vorm van het onderzoeksgebied laten toe een uitspraak te doen over eventuele sporen binnen een ruimere context. Teneinde alle onderzoeksvragen te beantwoorden acht ADEDE bvba verder onderzoek met ingreep in de bodem noodzakelijk in de vorm van een proefsleuvenonderzoek. De motivering voor deze keuze wordt toegelicht in het Programma Van maatregelen. Dit onderzoek dient te gebeuren via uitgesteld traject doordat de opdrachtgever nog geen eigenaar is van de gronden.

4.2 Besluit breed publiek

De opdrachtgever wenst op de percelen ter hoogte van Damstraat 92 en 94 meergezinswoningen te realiseren met bijhorende ondergrondse parking. ADEDE bvba werd aangesteld om een inschatting te maken naar de archeologische waarden van de betrokken percelen. De uitgevoerde bureaustudie kon echter geen uitsluitsel geven over de aan – of afwezigheid van archeologische sites waardoor deze vragen moeten beantwoord worden door middel van een proefsleuvenonderzoek. Doordat de opdrachtgever nog geen eigenaar is van de gronden en de eigenaar geen toestemming geeft voor het onderzoek, dient dit te gebeuren via uitgesteld traject.

5 Bibliografie

Bogemans F., 2005, Legende overzichtskaart quartairgeologie Vlaanderen, Vrije Universiteit Brussel, Brussel.

Bogemans F., 2007, Toelichting bij de quartairgeologische kaart, kaartblad 33, Sint Truiden, Vrije Universiteit Brussel, Brussel.

BRACKE M. & VERELST K. 2008: Archeologisch proefsleuvenonderzoek op plangebied Elewijt - Broekstraat, gemeente Zemst, (AS-Rapportage 2008, 13), Mechelen.

MERTENS J. 1954: De Romeinse vicus te Elewijt. Verslag over de opgravingen 1947-1953, Archaeologia Belgica 19, Brussel.

STICHELBAUT B. 2006: The application of First World War aerial photography to archaeology: the Belgian images, Antiquity 80, p. 161-172.

KELLER R.s.d. Bijdragen tot de toponymie van Zemst. Deel I.

SMEETS, et al, 2012, De archeologische opgraving aan de Kreupelstraat te Eppegem (gem. Zemst), Kessel-Lo

Websites

<https://dov.vlaanderen.be/dovweb/html/index.html>

<https://dov.vlaanderen.be/dovweb/html/pdf/StTruiden33Qweb.pdf>

<http://www.ghklanden.be/geschiedenis.html>

<https://cai.onroenderfgoed.be/locatie/1717>

<https://cai.onroenderfgoed.be/locatie/1719>

<https://cai.onroenderfgoed.be/locatie/1729>

<https://cai.onroenderfgoed.be/locatie/10144>

<https://inventaris.onroenderfgoed.be/erfgoedobjecten>

<https://cai.onroenderfgoed.be/locatie/20188>

<https://www.cartesius.be>

http://www.ngi.be/Common/ferraris_nl.pdf

<http://www.Geopunt.be>

6 Lijst van plannen

Plannr.	Beschrijving	Schaal	Wijze vervaardiging	Datum aanmaak
0001	Projectgebied op topografische kaart.	1:5000	digitaal	17/05/2017
0002	Projectgebied op orthofoto uit 2016.	1:750	digitaal	17/05/2017
0003	Projectgebied op GRB kaart, kadastrale informatie.	1:750	digitaal	17/05/2017
0004	Gekende verstoorde zones binnen het projectgebied.	1:750	digitaal	17/05/2017
0005	Inplantingsplan bestaande situatie projectgebied.	1:750	digitaal	17/05/2017
0006	Inplantingsplan geplande situatie projectgebied.	1:750	digitaal	17/05/2017
0007	Projectgebied op Digitaal hoogtemodel Vlaanderen II, Digitaal terreinmodel, raster 1m.	1:90000	digitaal	17/05/2017
0008	Projectgebied op Digitaal hoogtemodel Vlaanderen II, Digitaal terreinmodel, raster 1m (Detail).	1:1500	digitaal	17/05/2017
0009	Projectgebied op de tertiair geologische kaart.	1:30000	digitaal	17/05/2017
0010	Projectgebied op de quartair geologische kaart.	1:10000	digitaal	17/05/2017
0011	Projectgebied op de bodemtypekaart.	1:5000	digitaal	17/05/2017
0012	Projectgebied op de potentiële bodemerosiekaart per perceel, opname 2016.	1:5000	digitaal	17/05/2017
0013	Projectgebied op de erosiegevoeligheidskaart der Vlaamse gemeenten.	1:5000	digitaal	17/05/2017
0014	Projectgebied op het bodemgebruiksbestand, opname 2001.	1:5000	digitaal	17/05/2017
0015	Projectgebied op het gewestplan.	1:15000	digitaal	17/05/2017
0017	Projectgebied op kaart van Villaret.	1:8000	analoog	17/05/2017
0018	Projectgebied op kaart van Ferraris.	1:8000	analoog	17/05/2017
0019	Projectgebied op Atlas der Buurtwegen	1:2000	analoog	17/05/2017
0020	Projectgebied op topografische kaart van Vandermaelen.	1:8000	analoog	17/05/2017
0021	Projectgebied op kaart van Popp.	1:2000	analoog	17/05/2017

0022	Projectgebied op luchtfoto uit 1971.	1:2500	digitaal	17/05/2017
0023	Projectgebied op luchtfoto uit 1979-1990.	1:2500	digitaal	17/05/2017
0024	CAI-locaties ten opzichte van het projectgebied.	1:20000	digitaal	17/05/2017

7 Lijst van figuren

Figuur 1. Situering van het projectgebied op het DHMVII, digitaal terreinmodel 1m.	- 21 -
Figuur 2. Situering van het projectgebied op het DHMVII, digitaal terreinmodel 1m (detail).	- 22 -
Figuur 3. Hoogteprofielen van het projectgebied.	- 23 -
Figuur 4. Situering van het projectgebied op de tertiair geologische kaart.	- 24 -
Figuur 5. Situering van het projectgebied op de quartair geologische kaart.	- 25 -
Figuur 6. Situering van het projectgebied op de bodemtypekaart.	- 27 -
Figuur 7. Situering van het projectgebied op de potentiële bodemerosiekaart.	- 28 -
Figuur 8. Situering van het projectgebied op de erosiegevoeligheidskaart.	- 29 -
Figuur 9. Situering van het projectgebied op het bodemgebruiksbestand.	- 30 -
Figuur 10. Situering van het projectgebied op het gewestplan.	- 31 -
Figuur 11. Situering van het projectgebied op de kaart van Villaret.	- 33 -
Figuur 12. Situering van het projectgebied op de kaart van Ferraris.	- 33 -
Figuur 13. Situering van het projectgebied op de Atlas der Buurtwegen.	- 34 -
Figuur 14. Situering van het projectgebied op de kaart van Vandermaelen.	- 34 -
Figuur 15. Situering van het projectgebied op de kaart van Popp.	- 35 -
Figuur 16. Situering van het projectgebied op de kaart van Popp.	- 36 -
Figuur 17. Situering van enkele CAI locaties in de omgeving van het projectgebied.	- 37 -
Figuur 18. Sluistoren.	- 39 -
Figuur 19. Situering van onderzoeksgebied in verhouding tot de ligging van de Heirbaan.	- 40 -

8 Bijlage

GEMEENTE ZEMST
3e Afdeling Sektie A
nrs 230 d2+230b2+230w+230x+230e2

LIGGING VAN DE VOETWEG NR 44 VOLGENS HUIDIG GEBRUIK

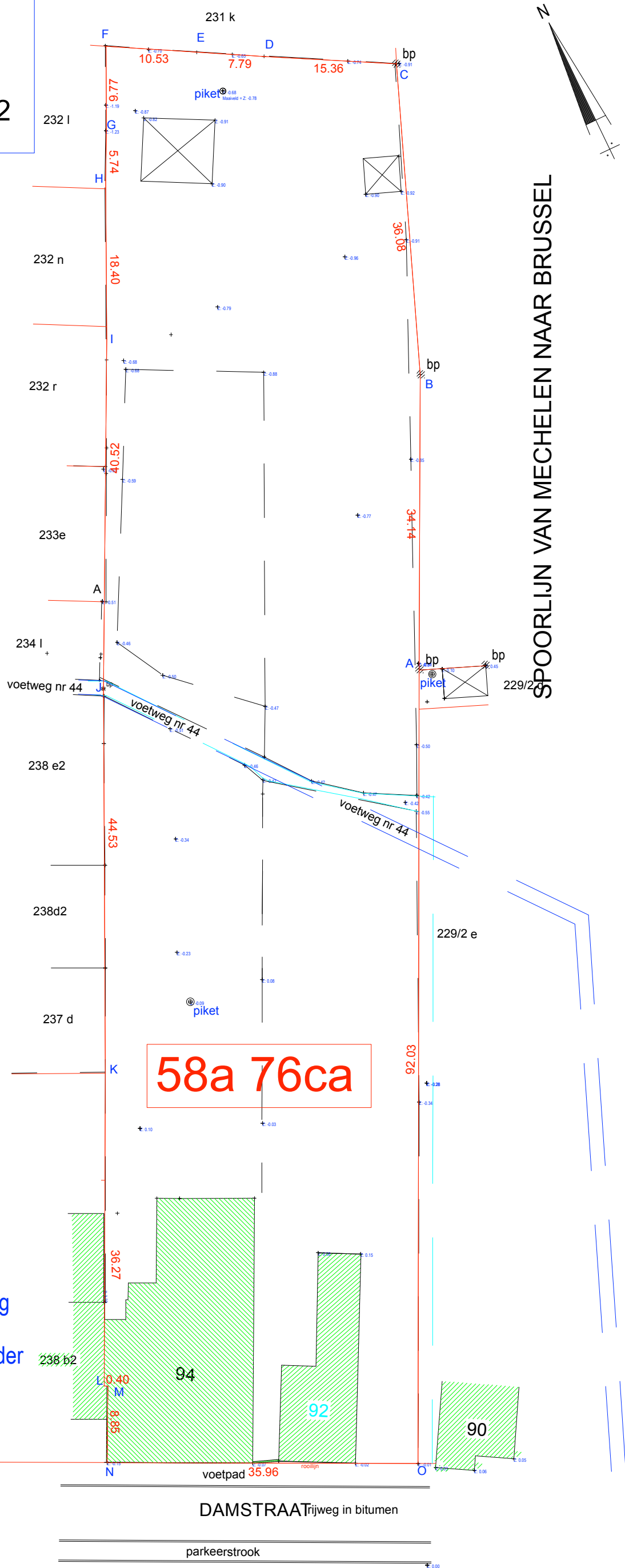
WETTELIJKE LIGGING VAN DE VOETWEG NR 44
VOLGENS DE ATLAS DER BUURTWEGEN

gp = geplaatste paalsteen
bp = bestaande paalsteen

	waterleiding
	gasleiding
	bezoekschouw riolering
	afsluiting (lichte materialen)
	afsluiting (betonpalen)
	rooster goot
	verkeersbord
	boordsteen
	boom
	bestaande paalsteen
	deksel
	electriciteitspaal

COORDINATENLIJST		
NR	X	Y
A	99.08	203.80
B	99.19	237.93
C	96.45	273.91
D	81.12	274.77
E	73.34	275.24
F	62.84	275.94
G	62.88	266.17
H	62.77	260.43
I	62.90	242.04
J	62.53	201.51
K	62.74	156.99
L	62.64	120.72
M	63.04	120.72
N	62.98	111.87
O	98.94	111.77

opgemeten en opgemaakt door
PEETERS PATRICK
Landmeter-Expert Onroerende Goederen
Wettelijk beëdigd voor de Rechtbank van Eerste Aanleg
zetelende te Brussel,
Ingeschreven op het Tableau van de Federale Raden der
landmeters - experts onder het nummer LAN 04 0081
handelend in de hoedanigheid van zaakvoerder van
de BVBA Landmeter Expert Patrick Peeters
Hondenbergstraat 30 te 1800 VILVOORDE
tel +fax 02/253 21 23 0478/44 68 75
Vilvoorde, 14 april 2017

schaal : 1/500

